

Vlaams
Parlement

vergadering **C211**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 23 maart 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de berichtgeving rond extreemrechtse, op geweld beluste jongeren – 2337 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over extra maatregelen tegen homofobie en homohaat – 2448 (2020-2021)	10
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de initiatieven in het kader van de realisatie van de gendergelijkheid – 2454 (2020-2021)	17
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het stijgende aantal boetes voor de niet-naleving van de inburgeringsverplichtingen – 2522 (2020-2021)	23
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het SERV-rapport 'Arbeidshandicap en werkbaar werk bij werknemers' – 2532 (2020-2021)	29

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de berichtgeving rond extreemrechtse, op geweld beluste jongeren
– 2337 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Begin maart zond het duidingsprogramma Telefacts een bijzonder onthullende reportage uit over extreemrechtse jongeren. Deze reportage lag ten dele in lijn van de eerdere Panoreportage over Schild en Vrienden, de militante jongerenorganisatie onder leiding van federaal volksvertegenwoordiger Dries Van Langenhove, met shockerende beelden van de racistische uitlatingen daar. Telefacts toonde door undercoverwerk in extreemrechtse chatgroepen aan dat er een hele nieuwe generatie van extreemrechtse jongeren klaarstaat. Het gaat niet alleen over universitaires maar ook over scholieren. Zo is er de chatgroep van rechts-extremistische Vlaams-nationalisten, het Volksverbond. Vele leden van deze chatgroep blijken zeer jong en misschien nog meer op geweld belust. Ze experimenteren met vuurwapens, verheerlijken terreuraanslagen waarbij moslims omkomen, doen racistische uitlatingen – bijzonder onrustwekkend allemaal.

Daarnaast toonde de reportage hoe vanuit de extreemrechtse chatgroepen mensen door middel van valse profielen met een migratieachtergrond op sociale media het debat wordt opgestookt en er ideeën rondgaan om geweld uit te lokken door een aanslag uit te voeren, die men vervolgens in de schoenen wil schuiven van Vlamingen met een migratieachtergrond, hopen op wraakacties. Dit soort daden noemt men ook wel 'false flag operations'.

We hebben het al vaker gehad over de opmars van extreemrechts in Vlaanderen, minister. De reportage toont daar de nieuwe vormen van.

Welke maatregelen voorziet de Vlaamse Regering in het bijzonder rond radicaliserende minderjarigen? Het viel me op hoe jong die jongeren zijn.

Op welke manier wordt radicalisering onder minderjarigen online en offline gedetecteerd?

Welke maatregelen nam de Vlaamse Regering om wapenbezit door extreemrechtse jongeren in kaart te brengen?

Plant de regering specifieke bijkomende maatregelen om de dreiging van geweld door extreemrechtse jongeren tegen te gaan?

Hoe zullen dergelijke 'false flag operations' on- en offline bestreden worden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Goeman, ik wil nogmaals onderstrepen dat wij in ons federaal land een bevoegdheidsverdeling hebben die ook in deze materie niet onbelangrijk is. Het repressieve luik, het inschatten van veiligheidsrisico's, het nemen van politionele en gerechtelijke maatregelen behoort tot de bevoegdheden van het federale niveau. Voor al uw vragen aangaande strafbare feiten – wapenbezit, gebruik van geweld – is mijn federale collega van Justitie of van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk. Indien er nieuwe strafbare feiten aan het licht

zouden zijn gekomen naar aanleiding van deze reportage, heb ik er alle vertrouwen in dat politie en Justitie hun werk zullen doen.

Wat het preventieve luik betreft van radicalisering en extremisme, weet u dat we recent een doelstellingenkader hebben goedgekeurd dat momenteel vertaald wordt in een actieplan. Dat doelstellingenkader heeft een sterke focus op alle vormen van extremisme: de preventie van zowel offline als online radicalisering en polarisering. Het doelstellingenkader, en dus ook het toekomstige actieplan, richt zich evengoed op meerderjarigen als naar radicaliserende minderjarigen, zowel hen die komen vanuit een salafistische als een rechts-extremistische of links-extremistische hoek.

Wat de radicaliserende minderjarigen betreft noem ik een aantal elementen. Ten eerste, naar het fenomeen van groeiende online haatspraak, of 'hate speech', gaan we bijkomend onderzoek verrichten, maar we gaan ook initiatieven ontplooiën en bestaande initiatieven die zich richten naar het opbouwen van weerbaarheid, verderzetten. We zijn hierover ook in gesprek met collega Dalle om gezamenlijke initiatieven te ontwikkelen. Ook in andere beleidskaders, zoals het nationaal actieplan racismebestrijding, waarin een doelstelling rond cybercrime is opgenomen, zijn we actief. En ook in het horizontale integratie- en gelijkekansen-beleidsplan, waar ik samen met de collega's specifieke actie ontwikkel rond discriminatie, bijvoorbeeld het project rond handelingsverlegenheid. Dat gaat over aan de zijlijn staan en blijven staan op het moment dat je dingen hoort of merkt die eigenlijk niet door de beugel kunnen. Tot daar wat betreft de online hate speech.

Ten tweede, wat detectie betreft: uiteraard is dat in eerste instantie een zaak van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Het feit dat die hun werk doen, is vandaag ook nog in De Standaard – en ik meen gisteren ook in het federaal parlement – aan het licht gekomen. Onze gerechtelijke instanties en politiediensten zijn er namelijk in geslaagd zijn om vier radicaliserende minderjarigen die, vanuit een salafistische inspiratie, ernstig overwogen om geweld te gebruiken, tijdig te kunnen oppakken en dat te verhinderen. Dat is toch een pluim voor onze veiligheidsdiensten. Maar er zijn ook andere factoren die een cruciale rol spelen. Wat jongeren betreft, denk ik in het bijzonder aan het onderwijs en aan de jeugdsector.

Ook de lokale besturen kunnen een grote rol spelen bij vroegdetectie en begeleiding. Ik heb ter zake een projectoproep gelanceerd op 5 maart – u weet dat nog. Daarbij kunnen lokale besturen zich inschrijven om hun lokale integrale veiligheids-cellen (LIVC's) en hun beleid rond het voorkomen van radicalisering te versterken. Er is 1,5 miljoen euro beschikbaar voor dit actieplan, voor deze projectoproep. Gemeentebesturen of steden die geconfronteerd worden met jongeren waarvan men weet heeft dat ze online dreigen geradicaliseerd te worden, kunnen deze projectmiddelen gebruiken om, in overleg met de lokale veiligheidsdiensten, politie en preventiebeleid, een op maat gesneden aanpak te ontwikkelen. In het actieplan zal ook nog bijkomende ondersteuning voor lokale besturen worden voorzien.

Ten derde wil ik ook wijzen op het grote belang van de lokale integrale veiligheids-cellen. Het is volgens mij de plaats bij uitstek waar men, op basis van casusoverleg, een maatwerk aanpak kan ontwikkelen naar specifieke concrete jongeren waarover men bezorgd is, of waarvan men ziet dat ze aan het radicaliseren zijn, ongeacht de inspiratiebron van hun radicalisering. Daarom hebben we het LIVC-decreet goedgekeurd in de Vlaamse Regering. Dat komt binnenkort naar het parlement. Het gedeeld beroepsgeheim moet ons helpen om jeugdwerkers, preventiewerkers, politiediensten en onderwijsmensen aan één tafel hun informatie te laten delen, zodat men een veel beter beeld heeft en veel korter op de bal kan spelen als zich een fenomeen van radicalisering voordoet.

Dan is er uw vraag specifiek in verband met de 'false flag operations'. Dat zijn mensen die zich anders voordoen, een andere identiteit aannemen, met als enige

bedoeling om onrust te stoken, mensen angst aan te jagen, haatgevoelens op te wekken, andere mensen in diskrediet te brengen. Dat is natuurlijk uitermate laakbaar, en ook heel laf en verwerpelijk. Het zorgt ervoor dat onze samenleving in een gepolariseerde geweldspiraal dreigt terecht te komen. Daar is iedereen slachtoffer van. Niemand is daarbij gebaat. Daar moet dus het best ook kordaat tegen opgetreden worden, daar waar ook strafrechtelijk opgetreden kan worden. Er zijn immers meerdere aspecten aan deze problematiek. Er kan sprake zijn van identiteitsfraude, en het aanzetten tot haat en discriminatie. Dan is het strafbaar, en dan moet het vervolgd en opgespoord worden. Dat is een verantwoordelijkheid van het federale niveau. Wat onze preventieve bevoegdheden betreft, willen we ook heel sterk inzetten op het voorkomen van polarisering. Dat is volgens mij de eerste doelstelling binnen ons actieplan en doelstellingenkader.

Gisteren heb ik naar aanleiding van de aanslagen van vijf jaar geleden het wij-zij-project, een netwerk over polarisatie bij Kazerne Dossin verder ondersteund en versterkt. Ik heb twee maal 104.000 euro vrijgemaakt om dat netwerk beter bekend te maken en te structureren. Het is een netwerk waar de geïntegreerde politie, de Universiteit Gent, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) in zitten, die allemaal hun expertise delen om net te voorkomen dat jonge mensen worden meegesleept, onder meer door de 'false flag'-technieken.

In een atmosfeer van haat en angst en polarisatie heb je een 'counter narrative', een tegenbeweging, nodig die dat ontmaskert, die jongeren andere argumenten aanreikt, die duidelijk maakt dat men frustraties en angsten kan hebben, maar dat dat zich niet mag vertalen in haat of het overwegen van het gebruiken van geweld, dat er andere, meer democratische methoden zijn om het debat te voeren. Dat netwerk kan een interessante rol spelen in de bestrijding van dit zeer verwerpelijke fenomeen waar u terecht op wijst.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we zijn het er uiteraard over eens dat de strijd tegen alle vormen van extremisme een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is van alle overheden in dit land. Ik gebruik natuurlijk mijn plaats als Vlaams volksvertegenwoordiger om te horen wat er op het Vlaamse niveau gebeurt. Het is op zich een goede zaak dat er initiatieven worden genomen in de strijd tegen 'hate speech', en ook met dat project over handelingsbekwaamheid. Ik ben benieuwd wat dat nieuw initiatief inzake 'false flag operations' bij het netwerk polarisering concreet zal betekenen. Krijgen ze geld om een 'counter narrative' te ontwikkelen, of is het echt de bedoeling dat ze daar zelf online mee aan de slag gaan? Kunt u dat iets concreter maken? Want dat is wel interessant.

Minister, ik ben het uiteraard met u eens dat detectie een heel belangrijke eerste stap is om jongeren die radicaliseren zo snel mogelijk op de radar te krijgen. De lokale besturen spelen daar een heel belangrijke rol in. Ik ben blij met uw initiatief om hen daar beter in te ondersteunen. De verantwoordelijkheid en ook de rol van de lokale integrale veiligheidscellen moeten verder worden versterkt.

Detectie is natuurlijk maar een eerste stap. De volgende vraag is wat er gebeurt als er jongeren op de radar staan die daadwerkelijk geradicaliseerd zijn, in om het even welke vorm. Er zijn deradicaliseringstrajecten in Vlaanderen, maar die waren tot dusver heel erg gericht op mensen uit de moslimgemeenschap. Dat komt natuurlijk door het verleden van de aanslagen. Wordt er ondertussen ook nagedacht over nieuwe deradicaliseringstrajecten voor jongeren uit bijvoorbeeld extreemrechtse hoek? Ik zag in een reportage van Telefacts dat dat fenomeen in opmars is. Uit de voorbeelden uit het buitenland valt te vrezen dat die inderdaad

op een dag wel eens de daad bij het woord zouden kunnen voegen en overgaan tot geweld, wat we op alle mogelijke manieren moeten bestrijden.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Ik begrijp natuurlijk vanwaar deze vraag om uitleg komt. Er is een reportage op tv en voilà, er wordt onmiddellijk een vraag om uitleg over ingediend. Als ik mag, wil ik toch even zeggen dat het mij een klein beetje stoort dat dergelijke zaken telkens maar een klein aspect van de hele problematiek belichten, en dat men dan zwijgt over andere vormen. Mevrouw Goeman, in uw repliek hebt u dat een klein beetje rechtgetrokken, maar in de vraagstelling zelf wordt er in alle talen gezwezen over andere vormen van radicalisering, waarvan de veiligheidsdiensten toch wel bevestigen dat de fysieke dreiging die ervan uitgaat, vele malen groter is dan de problematiek die hier vandaag wordt aangehaald.

Het wordt een beetje voorspelbaar: links stelt vragen over de extreemrechtse problematiek, en extreemrechts stelt dan alleen maar vragen over de problematiek van religieuze radicalisering. Ik vind dat we moeten focussen op alle vormen van radicalisering en dat we moeten proberen om daarvoor oplossingen te vinden. Minister, ik ben eigenlijk positief gestemd over uw antwoord. U alludeert erop dat de oplossingen die we zoeken, op al die vormen van radicalisering van toepassing zijn. Er is het voorbeeld van het LIVC-decreet dat er binnenkort aankomt, heel belangrijk, het nieuwe langverwachte – minister, met nadruk op 'langverwachte' – actieplan. Ik vind het goed dat u als antwoord zeker niet enkel over die enkele extreemrechtse gevallen spreekt.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Het is natuurlijk onvoorstelbaar dat een dag nadat wij de jihadaanslagen, de islamitische aanslagen van 22 maart 2016 herdenken, waarbij 32 doden vielen en 340 gewonden, waarvan velen zwaargewond en nog altijd getraumatiseerd en die door de overheid, waar de partij van mevrouw Goeman al decennia deel van uitmaakt, in de steek worden gelaten, dat op dat moment mevrouw Goeman hier een vraag om uitleg over extreemrechts radicalisme stelt. Hoe wereldvreemd kan je zijn?

En ze is wereldvreemd, heel haar partij natuurlijk, die zich nu herdoopt heeft tot het potsierlijke Vooruit. Ik ben het even nagegaan: in deze zittingsperiode heeft ze in het totaal drie vragen om uitleg ingediend rond radicalisering, waarvan twee over extreemrechts en één waarin ze de expertise van de imams kwam verdedigen. Zij is een 'fellow traveller' van de islamisering, zij gaat totaal voorbij aan de kwaliteit en de kwantiteit van de islamitische dreiging, die onnoemelijk veel groter is dan de opmars van de extreemrechtse radicalisering.

De cijfers laten het zien: in de databank van de overheid staan 645 jihadisten en geradicaliseerde moslims, mevrouw Goeman, en vooralsnog 49 mensen met een extreemrechtse achtergrond. Dat zijn er 49 te veel, maar in die zin begrijp ik uw vraag wel, want het zullen er wellicht, helaas, meer worden, omdat mensen zoals u het beleid blijven bepalen. Omdat mensen zoals u, en natuurlijk ook de heer Somers, blijven meeheulen met die islamisering, de islam importeren of faciliteren, subsidiëren en natuurlijk totaal geen kritiek geven als er rellen zijn van Black Lives Matter, van Antifa, de zogenaamde als antifascisten vermomde fascisten. En dan wordt hier de aandacht afgeleid door naar die verderfelijke Telefactsreportage te verwijzen, waar werkelijk amper iets ... (*onverstaanbaar*).

Ik zou zeggen aan de traditionele partijen in deze commissie: doe vooral zo voort en u zult zien wat u oogst, namelijk meer islamisering, meer radicalisering aan extreemrechtse zijde en natuurlijk slechtere verkiezingsresultaten. Dat spreekt voor zich.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Nu kunnen we misschien weer even focussen op oplossingen. Minister, u hebt er inderdaad naar verwezen: zoals u weet geloof ik ook heel sterk – een stuk vanuit mijn ervaring en vooral vanuit overtuiging – in de lokale integrale veiligheidscellen. Daar is inderdaad al een hele weg afgelegd. Het kader krijgt stilaan vorm. Ik kan u bevestigen dat de scope gericht is op extreem gedrag, in alle vormen dan ook, en het is een welgekomen, heel noodzakelijke verbreding van de scope als we met de mensen op het terrein spreken. De tafel wordt groter gemaakt dankzij het decretaal werk dat op tafel ligt. Ik geloof dan ook heel sterk in de casusaanpak, zowel in het preventieve stadium – daar hebben we een aantal keren over gesproken – als uiteindelijk ook in de aanpak van concrete dossiers.

U hebt het onderwijs ook al een paar keer vernoemd. We stellen vast – en dat bleek ook uit de evaluatie van het Vlaams Vredesinstituut – dat daar soms nog wat aarzeling is, dat er vertrouwen moet worden gewekt om die mensen mee te betrekken. Vandaag is het soms wel verrassend om vast te stellen dat ...

De voorzitter: Excuseer voor het geluidsprobleem.

Jo Brouns (CD&V): Ik zal meteen tot mijn vraag komen. Wat belangrijk is naast het decreet is het draaiboek, om die mensen, die verschillende actoren die we mee aan tafel uitnodigen, maximaal te betrekken, vanuit de casusaanpak. Minister, in welke mate hebt u zicht op de stand van zaken van die draaiboeken? In welke mate worden de verschillende partijen betrokken, zoals het onderwijs, dat daar toch een belangrijke rol in speelt? Daar zien we vandaag dat zij toch in een vrij laat stadium aan de alarmbel trekken -- soms te laat vind ik zelf. In welke mate kan die betrokkenheid gegarandeerd worden via de draaiboeken die worden opgemaakt? Kunt u wat inzicht geven in de stand van zaken rond de opmaak van die draaiboeken, en de verbreding van het LIVC-kader?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega Goeman, bedankt voor uw vraag. Ik deel uw bekommernis ten volle. In de commissie Radicalisering zijn de veiligheidsdiensten allemaal langs geweest, en die wijzen toch ook op hetzelfde: polarisering en radicalisering nemen toe, en daar mogen we niet blind voor zijn. De voorbije vijf jaar is zeker online de hate speech verdrievoudigd. Dat zijn cijfers die voor zich spreken.

Ik weet dat collega Van Rooy het niet graag hoort, maar die radicalisering stijgt vooral in de extreemrechtse hoek. Het jihadisme is natuurlijk ook verwerpelijk, laat daar geen misverstand over bestaan. Dat moet ook met alle middelen worden bestreden. Maar we mogen ook niet blind zijn voor het feit dat extreemrechtse radicalisering ook sterk aan het toenemen is. We mogen dat niet minimaliseren. En we moeten er ook geen excuses voor gaan zoeken, collega Van Rooy. We moeten niet zeggen dat het weer de schuld is van de anderen dat iemand radicaliseert. Met alle respect, maar ik denk dat we als democratie gewoon elke vorm van radicalisering vroeg genoeg moeten aanpakken. Het is zoals Bob Marley het zong: 'Kill it before it grows.' Dat moeten we doen.

Ik geloof ook heel sterk in de belangrijke rol van de lokale besturen hierin. Collega Brouns heeft ook al meerdere keren verwezen naar de LIVC's en de ondersteuning die zij krijgen. Ik steun ook de minister in alle acties die hij neemt. Er worden ook extra middelen uitgetrokken om die radicalisering aan te pakken. Maar we wachten natuurlijk ook nog wel op dat actieplan. Mijn bijkomende vraag gaat ook in die richting: wat is de stand van zaken bij de actualisering, bij het nieuwe actieplan tegen radicalisering binnen de schoot van de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle collega's danken voor hun vraagstelling en hun interessante insteken en suggesties. Ik zou toch eerst willen opmerken – ik ga het oneerbiedig zeggen – dat ik vind dat we soms weg moeten van de wat simpele discussie rond wat nu goede en slechte radicalisering is. Wat is gevaarlijke en ongevaarlijke radicalisering? Iedereen die van zichzelf meent geweld te mogen gebruiken om zijn ideologie, zijn maatschappijvisie op te dringen aan andere mensen, is een gevaarlijk iemand. Die moet consequent worden aangepakt en bestreden.

Ik zou er echt voor willen pleiten dat we die discussie, die bijna elke keer terugkomt, achter ons laten. Ik denk dat we daar gewoon objectief de rapporten die de veiligheidsdiensten ons geven, moeten gebruiken als uitgangspunt. We moeten niet zelf denken dat we een soort van Sherlock Holmes zijn, of ons eigen afwegingskader maken. Want dan riskeren we blind te worden voor die vormen van radicalisering die minder in ons kraam passen. Eigenlijk zou gewelddadige radicalisering, van waar die ook komt, nooit in ons kraam mogen passen.

Wat we ook zeker niet mogen doen, is eigenlijk bijna excuses aandragen voor radicalisering. En dat is wat collega Van Rooy toch wat te veel doet, vind ik. 'Zolang mijn politieke tegenstanders, de andere politieke partijen een beleid voeren dat mij niet zint, is dat de oorzaak van radicalisering.' Met andere woorden: daar zit de legitimatie van de radicalisering. Als men zulke uitspraken doet, komt men heel dicht bij het legitimeren van zulk gedrag. Ik denk dat we daar veel consequenter en kordater moeten in zijn. Want er is geen excuus voor gewelddadige radicalisering. Er is daar geen motivatie voor te geven. Dat is gewoon verwerpelijk. Zelfs al wordt er een beleid gevoerd dat radicaal ingaat tegen iemands opvattingen, dan nog kan dat geen reden zijn om geweld te gebruiken, geweld te prediken of haat te zaaien. Dat is volgens mij het fundamentele uitgangspunt van elke democraat die gelooft in de democratische rechtstaat, wanneer hij geconfronteerd wordt met gewelddadige radicalisering.

Ik wil ook nog wat zeggen over dat wij-zij-netwerk. Dat netwerk heeft de bedoeling om mensen die op het terrein geconfronteerd worden met radicalisering en met mechanismen van polarisatie, te leren daarmee om te gaan, zodat ze kunnen de-escaleren en dat kunnen voorkomen. Dat gaat over mensen in het onderwijs, dat gaat over politiemensen op het terrein, dat gaat over jeugdwerkers, dat gaat over mensen in buurtopbouw, dat gaat soms over ambtenaren, dat gaat zelfs over mensen uit de economische wereld, mensen die in vakbonden actief zijn of in werkgeversorganisaties enzovoort. Dat netwerk bestaat al twee jaar en heeft al honderden mensen bereikt vanuit het multiplicatoridee: als we mensen kunnen vormen, bijvoorbeeld in het onderwijs, dan kunnen zij op hun beurt in de school de opgedane kennis en dat kader om daarmee om te gaan, delen met andere mensen.

De bedoeling is niet dat het wij-zij-netwerk het probleem komt oplossen in jouw plaats, maar wel dat je leert hoe je het op een goede manier kunt aanpakken. Zo stellen we vast dat in het onderwijs veel leerkrachten, wanneer er bijvoorbeeld scherpe uitlatingen uitgebracht worden door leerlingen in een klas, soms angst hebben om het gesprek te voeren. Langs de andere kant voelen we net dat jongeren heel veel behoefte hebben om ook over die moeilijke thema's – soms heel confronterende thema's en heel extreme denkbeelden – te kunnen praten. Wel, op zo'n moment moeten we leerkrachten empoweren, in staat stellen om dat debat niet uit de weg te gaan, niet de vluchtheuvel te kiezen van wegstijgen, maar leren hoe ze dat gesprek wel kunnen aangaan. Dat is namelijk belangrijk, want daar kun je zaken herkaderen, daar kun je dingen de-escaleren, daar kun je met

oplossingen komen. Alle verschillende partners in dat wij-zij-netwerk hebben daar een heel sterke nood aan en willen van elkaar leren en de handen in elkaar slaan.

Mensen wordt geleerd dat, als iemand een andere mening heeft, dat geen vijand is maar gewoon een medeburger met een andere mening. Er wordt geleerd dat diversiteit of verschil – of het nu is op basis van afkomst of gender of wat dan ook – iemand niet angstig moet maken en ook geen haatgevoelens moet oproepen, maar dat dat een deel is van onze samenleving en dat dat ook een voorwaarde is van de eigen vrijheid. Dat wanneer iemand een meningsverschil heeft, het resultaat daarvan niet moet zijn dat men op elkaars gezicht klopt, maar dat men praat met elkaar en dat men probeert een oplossing te zoeken. Het zijn die mechanismen die wij onszelf meer eigen moeten maken, zeker in een wereld waarin sociale media mensen de hele tijd oppoken en inspelen op die gevoelens van angst en haat. Dat gebeurt ook in een internationaal kader, dat op dat punt heel veel stimulansen en prikkels geeft om heel extreem te denken. Dat is de inzet van dat wij-zij-netwerk. Dat zal dat dus blijven doen, met vormingssessies en met expertisedeling. Het grote voordeel is, als je dat doet met politie en preventie, binnen eenzelfde theoretisch kader – het kader van Brandsma is daar een voorbeeld van – dat je dan dezelfde taal spreekt. Dat is heel belangrijk. Dan kennen mensen met verschillende posities in de maatschappij – bijvoorbeeld mensen uit de preventiewereld of mensen die repressief of politioneel moeten werken – wel elkaars referentiekader om om te gaan met zo'n gepolariseerde situatie.

Er was de vraag of er nieuwe trajecten gemaakt moeten worden voor extreem-rechts. Ik denk dat niet. Ik denk eigenlijk dat de methodologie die we tot nu toe gehanteerd hebben om islamitisch extremisme of jihadistisch extremisme aan te pakken, dezelfde mechanismen kent die toegepast moeten worden op andere vormen van radicalisering, of ze nu van rechts, links, of van waar dan ook komen. Zo kan bijvoorbeeld ook het doemdenken vanuit ecologische hoek – als mensen een heel armageddonachtig beeld krijgen van de nabije toekomst – ook leiden tot een call tot gewelddadige actie. En telkens gaat het om hetzelfde: het isoleren van mensen, het afsnijden van kwetsbare mensen van de rest van de samenleving, door een virtuele of reële goeroe, die mensen in de greep krijgt, hen isoleert en hen dan indoctrineert. En het is dat isoleringsproces en indoctrinatieproces dat je voldoende vroeg moet kunnen stoppen. Dat is volgens mij wat de LIVC's doen.

Het probleem van onze LIVC's – het is eigenlijk geen probleem – is dat zij heel veel successen boeken. We hebben gezien dat onze veiligheidsdiensten vier mensen hebben gearresteerd die misschien op pad waren om geweld te gaan gebruiken, maar de LIVC's slagen erin, via hun casusoverleg, om veel jonge mensen die dreigen te radicaliseren, tijdig te stoppen. Alleen blijft dat onzichtbaar, omdat die jongeren of mensen nooit voor de rechtbank hoeven te verschijnen, omdat we die nooit hebben hoeven op te pakken, omdat die nooit echt volledig ontspoord zijn. Die successen – en het gaat in sommige steden over tientallen mensen die men terug heeft kunnen brengen naar de normaliteit – zijn onzichtbaar maar wel ongelooflijk belangrijk en ongelooflijk waardevol.

Het actieplan inzake radicalisering zal eind april, dus net na de paasvakantie, aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Het draaiboek zal klaar zijn op het moment dat het LIVC-decreet wordt aangepast. Er is nu al heel veel input geweest vanuit verschillende sectoren, we zijn nu aan het schrijven, en daarna gaan we terug naar het onderwijsveld, naar het jeudgwerk en dergelijke meer, voor feedback. Maar de ambitie is om het draaiboek klaar te hebben op het moment dat het LIVC-decreet in het Vlaams Parlement is goedgekeurd.

Ik denk daarmee toch een iets duidelijker kader gegeven te hebben over de sporen waar we nu op werken en die volgens mij ook robuust zijn. Ik denk niet dat we altijd nieuwe sporen moeten uitvinden. Ik denk dat we robuuste sporen moeten

versterken, waar nodig verbreden, maar niet noodzakelijk iets volledig nieuws gaan uitvinden. Wat goed werkt, laat dat verder ontwikkelen en laat dat verder versterkt en bijgestuurd worden. Het Vredesinstituut heeft inderdaad een interessante nota gemaakt met hier en daar nog verbeterpunten. Het is 'work in progress', maar ik denk dat we op dat spoor moeten blijven verdergaan.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik denk dat u en ik er allebei van overtuigd zijn dat extremisme in al zijn vormen een bedreiging vormt voor onze democratie, alsook voor onze veiligheid, want er vallen slachtoffers. Of het nu gaat om de aanslagen in Brussel, de brand in Bilzen of de moord in Beveren, voor mij telt elk mensenleven, en ik heb het gevoel dat dat niet geldt voor iedereen hier in de commissie.

Mijnheer Van Rooy, u hebt uw research niet goed gedaan. Ik heb in het verleden ook al vragen gesteld over bijvoorbeeld de ontvoering in Genk en de banden met religieus extremisme daar, omdat ik dat evenzeer een heel zorgwekkend fenomeen vind, waartegen streng moet worden opgetreden. Maar u bent duidelijk selectief blind, zoals u ook selectief verontwaardigd bent, want ik heb u bij mijn weten ook nog nooit vragen horen stellen over extreemrechts geweld, net zoals ik nog nooit uw verontwaardiging heb gehoord als er mensen die gelieerd zijn aan uw partij, de Hitlergroet brengen of bloemen gaan leggen bij het graf van voormalige SS'ers.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Die is buitengezet hé, Goeman! Die is buitengezet. Niet liegen, hé.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik heb het woord, mijnheer Van Rooy.

Bon, we kunnen de discussie blijven voeren, maar wat voor mij telt, zijn de oplossingen. Ik denk dat we er echt wel rekening mee moeten houden dat radicalisering in verschillende vormen komt: links, rechts en religieus. In die zin wil ik toch nog eens mijn vraag herhalen om toch goed nadenken over de nood aan deradicaliseringstrajecten op maat van extreemrechts en eventueel ook extreemlinks radicalisme, omdat jongeren die in een jihadlogica stappen, anders zijn dan jongeren die zich laten meeslepen in een extreemrechts discours. Ik ben het met u eens dat de processen achter radicalisering hetzelfde zijn, maar je moet natuurlijk wel rekening houden met specifieke denkbeelden als je daar een tegennarratief tegen wilt ontwikkelen.

Tot slot, minister, een oproep om daar verder naar te kijken, uiteraard in overleg met experts. Als ik in september terug ben, zal ik dan nog eens naar de stand van zaken vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over extra maatregelen tegen homofobie en homohaat – 2448 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, tijdens de plenaire vergadering van 10 maart hebben we uitgebreid gedebatteerd over de Vlaamse maatregelen tegen homofob geweld en homofobie. Ook in deze commissie stellen we

bijna wekelijks vragen om uitleg en tientallen schriftelijke vragen, minister. Spijtig genoeg zullen we de maatregelen niet alleen moeten volhouden deze legislatuur, maar gaan we zelfs een tandje moeten bijsteken om deze vieze, verwerpelijke gedachte uit onze samenleving te weren.

Minister, ik zie heel veel actieplannen van u. U legt vooral de nadruk op al die actoren op het terrein. U wilt hen inventariseren en de informatie die zij verzamelen, op een goede manier samenbrengen. U werkt vooral rond beeldvorming. Dat is een belangrijk gegeven.

U hebt na de schrijnende moord op David Polfliet aangekondigd dat u na incidenten zou zorgen voor 'safe spaces' waar het slachtoffer en heterogetuigen zich kunnen aanmelden om melding te maken en getuige te zijn van die haat en fobie die nog steeds sterk aanwezig zijn in onze maatschappij.

Minister, u zou een klankbordgroep oprichten met organisaties uit het middenveld, zoals cavariva en Wel Jong Niet Hetero, die met deze problematiek bezig zijn. In die klankbordgroep zal worden bekeken welke acties eerst moeten worden genomen, waar de speerpunten moeten liggen.

Minister, hoe ziet u die klankbordgroep precies? Kunt u wat meer duiding geven? Is er een tijdsplan dat voorligt? Zijn er middelen en mensen voorzien om die klankbordgroep goed te laten werken?

Kan wie niet aangesloten is bij zo'n vereniging, de meerderheid uit de regenbooggemeenschap wellicht, zijn weg vinden naar die klankbordgroep?

Gaat u uw collega-ministers hierbij betrekken?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Miert, we zijn de voorbije weken inderdaad intensief geconfronteerd met een debat over de situatie van holebi's in Vlaanderen. We moeten samen vaststellen – ook al zijn we een van de meest vooruitstrevende landen op het gebied van rechten en bescherming van de holebi- en bredere regenbooggemeenschap – dat holebi's in de praktijk nog steeds getuigen dat ze heel vaak met denigrerende opmerkingen, psychologisch en fysiek geweld worden geconfronteerd. We weten dat er nog een hele weg af te leggen is.

Naar aanleiding van de incidenten heb ik een gesprek gehad met twee organisaties, cavariva en Wel Jong Niet Hetero (WJNH), om naar hen te luisteren. Het zijn erkende organisaties waar de overheid mee samenwerkt. Ik vroeg hen wat er moet gebeuren. Het viel me op dat ze eigenlijk vroegen om geen steekvlampolitiek te voeren. Volgens hen is het probleem te groot en complex om daar met steekvlampolitiek een antwoord op te geven. Het is een cultuuromslag die we moeten realiseren. Dat is werken in de diepte. Dat is op heel veel fronten tegelijk.

Ze hebben me gevraagd om in dialoog te gaan met de regenbooggemeenschap, het liefst met andere vakdomeinen, om in de diepte te kijken hoe we dat kunnen aanpakken. Men vraagt geen antwoord tegen volgende week. Daar waren ze zeer expliciet in. Ze hebben volgende week liever geen antwoord. Ze hebben liever dat er ernstig gewerkt wordt, dat er goed geluisterd wordt, dat er echt concrete dingen worden uitgewerkt die deze cultuuromslag moeten kunnen dragen. Er waren toen een aantal zaken die voor hen belangrijk waren.

Een van die elementen is het creëren van meer toegankelijke meldpunten. We hebben vandaag misschien wel meer dan genoeg meldpunten, maar te weinig mensen kennen ze, en ze zijn niet op elkaar afgestemd.

Een tweede punt is de plaats waar je terecht kan als slachtoffer, als je met iets geconfronteerd werd. Dat hoeft niet noodzakelijk fysiek geweld geweest te zijn. Waar kun je terecht in een omgeving die je begrijpt, die empathie, inlevingsvermogen heeft, zonder dat je meteen naar de politie moet stappen, waar je je verhaal kwijt kunt, waar je geborgenheid kunt vinden?

Een derde punt betreft het mentaal welbevinden van mensen die een aangifte gaan doen bij de politie, waarbij men niet alleen kijkt vanuit de rol van de dader, maar ook heel sterk inzet op het begeleiden van het slachtoffer zelf.

Moet er ook in het onderwijs niet meer gebeuren, rond het genderbewust opleiden van jonge mensen? Ze vroegen mij om daarrond een klankbordgroep te organiseren. Ik heb mij daartoe geëngageerd, mijnheer Van Miert. Die klankbordgroep zal bestaan uit niet alleen die twee organisaties, maar ook het bredere middenveld dat rond de regenbooggemeenschap werkt, samen met vertegenwoordigers van verschillende kabinetten die zich daartoe willen engageren. Het opzet is om een aantal keer per jaar samen te komen om relevante onderwerpen te bespreken, maar ook om in cocreatie tot beleidsacties te komen. Ik kan natuurlijk geen enkele van mijn collega's verplichten, maar ik ga ze allemaal uitnodigen. Ik denk immers dat ze bijna allemaal aanknopingspunten hebben met deze problematiek. De thema's waarmee we beginnen, zijn de thema's die aangekaart zijn door de mensen van de regenbooggemeenschap zelf.

Een tweede iets wat ik ga doen, is kijken of we ook niet kunnen werken met een open oproep. Misschien zijn er inderdaad mensen die, zoals u terecht zegt, niet georganiseerd zijn, maar wel ook tot de holebigemeenschap behoren, en die misschien ook wel input willen hebben. We moeten kijken of we hen daar op een bepaalde manier bij kunnen betrekken.

Ik heb me zelf ook geëngageerd – dit is een zijsprong – om met de jongeren van Wel Jong Niet Hetero ook eens in gesprek te gaan. Ze hadden daarom gevraagd. Ze zoeken nog een datum. Ik maak me vrij wanneer zij kunnen, om met hen in gesprek te gaan en van hen wat feedback te krijgen, en om een antwoord te bieden aan de trauma's die toch wel opgelopen zijn.

Voor een concrete timing van die klankbordgroep is het nu nog iets te vroeg. We zijn dat volop aan het aftasten, ook met de collega's van andere kabinetten. Maar ik hoop toch om in april of mei een eerste samenkomst te kunnen organiseren. Qua ondersteuning zal ik samen met het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) kijken wat mogelijk is, en hoe we dat concreet kunnen doen. Het is dus wel een concreet engagement, om een motor te creëren. Als je weet dat je twee, drie keer per jaar moet samenkomen rond deze problematiek, dan creëert dat ook wel een zekere dynamiek, en legt het een zekere positieve druk op alle spelers, om bij de les te blijven, en om daadwerkelijk dingen te beginnen uit te rollen op het terrein, en dat in lijn met de echte en wezenlijke behoeften van de regenbooggemeenschap, niet de vermeende. Dat kan alleen maar door cocreatie en interactie met de mensen zelf. Dat is de aanpak die we voor ogen hebben, mijnheer Van Miert.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik denk dat er een aantal geruststellende elementen in zitten. Ik denk dat u het goed aangeeft: deze manier van denken zit overal in de maatschappij, het zit structureel geworteld in heel veel dingen van het dagelijks leven. En structurele problemen moeten we dan ook aanpakken met structurele maatregelen en niet met steekvlampolitiek, zoals u duidelijk aangeeft. Ik denk dat de meldpunten een heel grote factor zijn, zowel voor mensen van de regenbooggemeenschap als voor mensen uit de heterogemeenschap die dingen zien gebeuren, en mee ervaren. Want, collega's,

als we spreken over 'safe spaces', wel het is toch eigenlijk te belachelijk voor woorden dat we dat 'safe spaces' moeten gaan noemen.

Het zijn allemaal dingen die naar mijn aanvoelen een bredere aanpak nodig hebben dan een 'safe haven' waar je terecht zou moeten kunnen. Het zouden zaken moeten zijn die openlijk en overal zouden moeten kunnen worden besproken en als verwerpelijk worden aanzien als die mensen met zulke meldingen afkomen.

We zullen u nog herhaaldelijk lastigvallen met vragen over dit onderwerp. In ieder geval is het heel belangrijk dat het motortje blijft draaien, dat u voortdurend vanuit uw bevoegdheden en vanuit uw kabinet zorgt dat er benzine in de motor wordt gegooid, zodat die niet stilvalt, zodat we niet elke drie à vier maand naar het parlement moeten stappen met weer een resolutie, met weer een vraag naar actie, zodat het een vanzelfsprekendheid is dat we daaraan werken en dat we een tandje bijsteken.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Homofobie of wat daaronder wordt verstaan, is een thema dat mij zeer na aan het hart ligt. Dus vind ik het verschrikkelijk om telkens opnieuw te moeten vaststellen hoezeer dat begrip, net zoals de termen racisme en fascisme, wordt misbruikt en uitgehold, en dat alles op één hoop wordt gegooid. U zou zich eens moeten afvragen – dat kun je ook vragen aan homo-seksuele koppels – in welke wijken ze zich onveilig en onvrij voelen, in wat voor soort wijken ze niet meer hand in hand durven te lopen, laat staan elkaar een zoen te geven.

Zijn dat de wijken waar mensen wonen zoals – ik noem maar iemand omdat u er zoveel ophef over hebt gemaakt – Jef Elbers wonen? Zijn dat wijken waar mensen wonen van katholieken huize die nog altijd tegen het homohuwelijk zijn vanuit een katholiek-conservatieve instelling. Zijn dat die wijken? Neen, dat zij niet die wijken. Het zijn de wijken die de traditionele partijen hebben gecreëerd door hun decennialange beleid van massa-immigratie en islamgepamper, in Antwerpen, in Brussel, in Genk, in Gent. Vraag maar eens aan de homoseksuelen en de homo-seksuele koppels hoe ze zich daar vertonen, als ze zich daar nog vertonen. Vraag hun dan ook eens waar ze nu het meest van te vrezen hebben. Van een man die bepaalde denkbeelden koestert en dat op een platvloerse manier in een gedicht neerschrijft? Een soort Jeff Hoeyberghs, een Herman Brusselmans, dat zou ook nog kunnen. Dat wordt hier dan gevierd onder het mom van vrije meningsuiting, columnist-satire enzovoort, maar o wee als het iemand is van de Vlaams-Belang-kant.

Wie dat wil bestrijden, moet maar één ding doen: dat is de massa-immigratie controleren, onze grenzen sluiten voor moslims, voor mensen uit islamitische landen, die een virulente homohaar koesteren en die homoseksuelen verbaal uitschelden en hen ook fysiek iets willen aandoen. Daar gaat homofobie over, en over niets anders.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Mijnheer Van Rooy, ik word een beetje moe van uw tussenkomsten elke keer. U zegt dat de term 'homofobie' wordt misbruikt. Ik moet het telkens opnieuw herhalen: de enigen die homofobie en de halebijgemeenschap misbruiken, dat zijn u en uw partij. Keer op keer misbruikt u dat voor uw polariserende, haatdragende discours tegen nieuwkomers, tegen moslims. Alstublieft, hou daarmee op. U moet ons niet de les spellen over wat homofobie inhoudt en wat daar allemaal bij komt kijken. *(Opmerkingen van Sam Van Rooy)*

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Ik houd nooit op, mijnheer Van de Wauwer.

De voorzitter: Ieder om de beurt, alstublieft.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Voorzitter, misschien moet u de heer Van Rooy ook nog een keer de regels van de werking van de commissie uitleggen. Dit is de tweede vraag op rij waar hij tussendoor de persoon die het woord neemt, zit te onderbreken.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Stop dan met liegen, hé.

Minister Bart Somers: Voorzitter, ik vraag bij ordemotie het woord.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik heb het heel moeilijk. Ik ben natuurlijk minister en geen parlamentslid, maar ik kan als minister ook maar in een context werken waarbij men de spelregels van het parlement respecteert en aanvaardt en waarbij die ook door iedereen worden gerespecteerd. Ik ben het volledig eens met de heer Van de Wauwer. Het is de derde keer dat de heer Van Rooy hier sprekers onderbreekt en zich niet houdt aan de democratisch afgesproken spelregels van dit parlement. Ik vind dat dat niet kan. Op deze manier geeft men mensen op een foute manier een podium en misbruiken zij het parlement op een niet-geoorloofde wijze. Ik protesteer daartegen.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mijnheer Somers, u hebt helemaal niets te zeggen.

De voorzitter: Ik wil als voorzitter van deze commissie benadrukken dat ik niet bij machte ben om onmiddellijk micro's af te zetten – er moet eerst gesproken worden –, en ik betreur dat dan ook, laat dat duidelijk zijn. Het is niet dat ik het woord gegeven heb aan diegene die ongeoorloofd tussenkomt. Ik ben niet bij machte om dat te verhinderen. Ik denk dat ik eenieder de kans geef om tussen te komen, eenieder, dus wanneer u het woord vraagt, krijgt u het. Ik hou me ook aan de tijd wat dat betreft. Er zal hier straks niemand moeten komen zeggen dat hij het woord niet gekregen heeft. Laat dit dan alstublieft een waarschuwing zijn. De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel ook, mijnheer Van Miert, voor de vragen, en minister Somers, voor uw antwoord.

De moord op David Polfliet een paar weken geleden heeft opnieuw aangetoond hoe erg het gesteld is met de homofobie. Het onderzoek loopt nog altijd. Nu wordt er gesproken over andere motieven, maar als die moord ons het niet geleerd heeft, dan is dit wel de aanleiding voor heel veel holebi's en transgenders om hun verhaal te doen, om te getuigen over angsten waar zij nog steeds mee leven, de vormen van zowel verbaal als fysiek homofoob en transfoob geweld, waar zij mee geconfronteerd worden. We hebben heel veel getuigenissen gehoord, gezien en gelezen in de media. Dat toont aan dat constante inspanningen om die homofobie aan te pakken nog altijd absoluut nodig zijn.

Minister, ik ben heel blij dat u zegt wat u meegekregen hebt uit uw gesprek met de regenbooggemeenschap. We moeten inderdaad niet aan steekvlampolitiek doen, want daar heeft niemand iets bij te winnen. Inderdaad moet die cultuuromslag er komen, en inderdaad is daarvoor de transversale aanpak over al de verschillende bevoegdheidsdomeinen nodig. U spreekt terecht over de bewustwording in het onderwijs. Ik denk dat daar ook al heel veel gebeurd is. Als ik dat nu vergelijk met vijftien jaar geleden, toen ik op de middelbare school zat, denk ik dat er toch al heel veel vooruitgang is geboekt. Maar er moet ook meer gebeuren voor het welbevinden van holebi's via Welzijn, het jeugdbeleid, Sport, noem maar op, overall is er nog werk nodig. Het is heel goed dat u initiatieven neemt en werkt

met actieplannen. Ook vanuit het Vlaams Parlement zullen wij vanuit de verschillende fracties met initiatieven komen.

Ik ben blij dat u de klankbordgroep hebt geïnstalleerd en ook de werking ervan hier iets meer hebt toegelicht. Ik denk dat collega Van Miert een terecht punt maakt dat we moeten kijken dat iedereen daarin genoeg gehoord of vertegenwoordigd is. Maar ik zou toch wat de rol van çavaria betreft, wat willen nuanceren. Het is niet zo dat je daar als individueel lid van een holebigemeenschap bij aangesloten bent. Çavaria is een koepelorganisatie – dit weekend was er nog een algemene vergadering. Er maken tientallen organisaties deel van uit, die elk een deel vertegenwoordigen van de holebigemeenschap. Ik denk dat misschien niet iedereen zich vertegenwoordigd voelt door çavaria als het bijvoorbeeld op een heel militante manier standpunten inbrengt, aan beleidsvoering wil doen of deelneemt aan prides. Maar in de aanpak van homofobie kan het wel de terechte en eerste aanspreekpartner zijn.

Minister, ik heb een paar concrete vragen.

De voorzitter: Twee minuutjes, mijnheer Van de Wauwer.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik heb in het begin wat tijd verloren.

De voorzitter: Die heb ik er ook al bijgeteld.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Ik zal eerst een vraag stellen en nadien niemand meer onderbreken.

Minister, ziet u een rol voor lokale besturen via die klankbordgroep? Ik denk bijvoorbeeld aan Unia. We hebben ook al eerder gesproken over het vierhoeksoverleg. Zij hebben dankzij dat vierhoeksoverleg ook heel veel ervaring in contact met lokale besturen.

Hebt u reeds contact gelegd met makers van datingapps? Twee weken geleden hebt u op mijn actuele vraag in de plenaire vergadering bevestigd dat u eventueel zo bekijken welke verantwoordelijkheid zij nog kunnen nemen. Kunt u daar al wat meer toelichting bij geven?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, de Vooruit-fractie – dat is een nieuwe fractie – is daar blij mee, dat het juiste antwoord niet na een week wordt gegeven. Ik wil nog even terugkeren naar het debat in de vorige plenaire zitting. Ik heb toen ook gezegd dat men van de politiek concrete acties verwacht om daar iets aan te doen, om te zorgen dat in Vlaanderen iedereen veilig zichzelf kan zijn. En ik denk dat die klankbordgroep een goede stap is om naar oplossingen te zoeken, dicht bij de mensen.

Ik wilde nog even dieper ingaan op een aantal zaken waar we wel al wat sneller kunnen schakelen. Ik wilde ingaan op het vierhoeksoverleg, dat collega Van de Wauwer al vernoemd had. Hij heeft daar in januari al een vraag over gesteld. U zei in de plenaire dat u die aanpak bekender zou maken en verspreiden in Vlaanderen. Dat lijkt mij nogal flou, want in januari had u gezegd dat u dat met het netwerk lokale gelijke kansen zou opnemen, en om dat desnoods binnen dat lerend netwerk op te nemen. Hoe staat het daar al mee? Kunt u daar al sneller verdere stappen in zetten? Dat is mijn concrete vraag.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil alle collega's bedanken voor hun vraagstelling of tussenkomsten. Ik wil beginnen met iets te herhalen met betrekking tot wat door

collega Van Miert werd gevraagd over de meldpunten. Ik denk inderdaad dat dit een belangrijk element is, een belangrijk onderdeel. Want het laat ook toe om te reageren als samenleving. Maar dat alleen is niet genoeg. Ik denk dat het beter bekendmaken van die meldpunten heel belangrijk is, het in elkaar schuiven als dat kan, het eenduidiger maken, zowel voor slachtoffers als voor omstaanders. Maar het alleen maar melden is niet voldoende. Er is een breder beleid nodig, en ik denk dat u die mening ook wel deelt. De cultuuromslag realiseren is volgens mij ook heel belangrijk.

Ten tweede, wat de 'safe spaces' betreft, zegt u terecht dat het erg is dat dat moet. De vraag komt heel expliciet niet van mij maar van de holebigemeenschap zelf. En bij 'safe spaces' wordt niet zozeer gedacht aan een fysieke vluchtplek maar meer aan een plek waar men terecht kan om je verhaal te kunnen doen, om omkaderd te kunnen worden door de zorgnood die je op zo'n moment hebt, en om op adem te kunnen komen. Daar zitten mensen die dezelfde ervaringen hebben, die op zo'n moment heel dicht bij jou staan. Zij kunnen je mentaal en emotioneel ook ondersteunen. Ik vergelijk het een beetje met netwerken van slachtoffers van seksueel geweld, vrouwen die het slachtoffer zijn geweest van intrafamiliaal geweld of partnergeweld. Als je dan terecht kunt bij diezelfde groep mensen, die eigenlijk een soortgelijke ervaring hebben gedeeld, dan praat dat toch iets gemakkelijker dan als je daar met iedereen over praat. Ik kan mij inbeelden dat het voor een vrouw die slachtoffer is geweest van intrafamiliaal geweld of van verkrachting, toch gemakkelijker is om daar met andere vrouwen over te praten dan als je dat met mannen moet doen.

Ik kan mij er ook iets bij inbeelden dat mensen die het slachtoffer zijn van agressie vanwege hun seksuele oriëntatie, toch gemakkelijker en comfortabeler kunnen praten in een groep mensen die zulke ervaringen goed begrijpen, omdat ze dat misschien ook in meer of mindere mate zelf ooit hebben ondervonden. Ik denk dat dat de bedoeling kan zijn van zo'n 'safe space', een comfortabele en psychologisch veilige ruimte. Als die vraag komt vanuit de holebigemeenschap moeten we die ook ernstig nemen.

Ten tweede, wat de lokale besturen betreft, denk ik dat het vierhoeksoverleg inderdaad heel belangrijk is. Dat staat trouwens op de agenda Lerend Netwerk van 7 mei aanstaande. Dat is dus heel concreet, collega Veys. Dat staat heel nadrukkelijk op de agenda van 7 mei. Ik heet uw nieuwe fractie trouwens ook welkom in onze commissie.

Wat de dating-apps betreft: die staan nog op de to-dolijst. Die moeten nog aangepakt worden. We zijn die zeker niet vergeten.

Ik wil nog even terugkomen op die cultuuromslag. Ik denk dat het verhaal dat de heer Van Rooy vertelt, inderdaad wat eendimensionaal en erg simplistisch is. Het probeert de hele tijd om de holebi's te instrumentaliseren, om hen te gebruiken als wapen tegen andere mensen in de samenleving. Ik vind dat niet verstandig, omdat dat je opnieuw blind maakt voor de ernst van het probleem. Het is – spijtig genoeg – niet te herleiden tot één invalshoek. De Belgische Voetbalbond – die ik wil feliciteren voor zijn moed – steekt op dat vlak zijn nek uit. Ze leveren ter zake schitterend werk. We horen echter schrijnende verhalen van mensen die, niet alleen wegens hun afkomst maar ook wegens hun handicap of wegens hun seksuele oriëntatie – het probleem waarover we hier spreken – geen kansen krijgen, gediscrimineerd worden, vernederd worden. Dat is toch onaanvaardbaar! En dat komt – spijtig genoeg, was het maar zo – niet vanuit één hoek. Want als het uit één hoek kwam, konden we veel meer maatwerk inzetten. Het gaat veel breder. Als we dat niet onder ogen durven zien en dit probleem alleen maar reduceren om het te laten passen in ons ideologisch kader, dan zijn we fout bezig. Ik denk dat dat geen verstandige strategie is.

Wat vormt een bedreiging voor mensen met een andere seksuele geaardheid? Dat zijn die mensen in de samenleving die schrik hebben van mensen die anders zijn dan hen, die in hun hoofd zitten met een bepaalde norm waaraan mensen moeten voldoen om goede mensen te zijn. Op dat punt zie je heel vaak dat de zogenaamde tegenstanders in de politiek elkaar meer vinden en meer op elkaar gelijken dan ze zelf waarschijnlijk beseffen.

Ik denk dus dat het nu voeren van het debat in de diepte, ten gronde, met alle beleidsdomeinen, samen met de holebigemeenschap zelf, om te bekijken wat we in de diepte kunnen doen, de weg is om in de toekomst stappen vooruit te zetten. Dat is volgens mij het pad dat we moeten bewandelen. Ik denk dat lokale besturen daarin, met dat vierhoeksoverleg, een heel belangrijke hefboom kunnen vormen om dingen gedaan te krijgen. Mijnheer Van Miert, daarbij moeten we inderdaad meldpunten heel centraal stellen, maar ook andere problemen aanpakken, samen met de minister bevoegd voor de zorg, de minister bevoegd voor het onderwijs, en vele andere collega's die ter zake hun steentje kunnen bijdragen.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, dat religies niet uitblinken in verdraagzaamheid, dat is mij persoonlijk al vrij vroeg in mijn leven duidelijk geworden. Is de islam homofoob? Ja. Is het Vaticaan homofoob? Ja. We zien dat alle dagen opnieuw. Discrimineren zij vrouwen? Ja. Dat zien we. Maar zoals de minister zegt: het doet zich niet enkel voor bij religies. Kijk eens naar de zakenwereld. Als er één macho-maatschappij is, dan is het wel de top van die wereld. De minister haalt het ook aan en ik had het ook genoteerd: ook in onze voetbalwereld – en voetbal is waarschijnlijk de meest beoefende sport ter wereld – ondervindt men heel veel problemen om uit die taboesfeer te kruipen. Het is gebeterd, maar het bestaat nog altijd.

Ik sluit me aan bij de minister, dat de strategie eerder moet zijn om in de diepte te gaan werken en te proberen structureel iets te veranderen – want het probleem is structureel – dan aan steekvlampolitiek te doen en telkens opnieuw te komen met nieuwe voorstellen, nieuwe resoluties en nieuwe actieplannen in dit parlement.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de initiatieven in het kader van de realisatie van de gendergelijkheid – 2454 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Wat voor homoseksuelen geldt, geldt natuurlijk ook voor vrouwen. Zij voelen zich namelijk – maar dat wil niemand hier geweten hebben – niet onveilig in een Chinese of joodse wijk, maar wel in een islamitische wijk. Zolang u dat niet onder ogen ziet, zal er helaas nog veel misgaan.

Minister, naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag liet Knack u aan het woord. In uw opiniestuk stelde u dat er vooruitgang is geboekt op het vlak van gendergelijkheid, uiteraard. U wees er echter ook op dat er nog een weg afgelegd moet worden. Als voorbeelden van genderongelijkheid vandaag gaf u aan dat mannen minder vaak geboorteverlof, mantelzorgverlof of palliatief verlof nemen. U vergeleek ook de situatie van vrouwen in de advocatuur vandaag met hoe het eraan toeging in de vorige eeuw. De Internationale Vrouwendag moet volgens u "beleidsmakers ook aanzetten tot acties". U sloot uw stuk af met het volgende

citaat: "Gendergelijkheid, de vrijheid om invulling te geven aan je eigen leven, los van je geslacht of gender. Dat moet het resultaat zijn van een gedeeld maatschappelijk engagement van mannen en vrouwen. Count me in!"

Minister, in uw beleidsnota stelde u het volgende: "Vrouwen en mannen zijn volstrekt gelijkwaardig. Gendergelijkheid is dan ook een fundamenteel principe van onze samenleving. Dit neemt niet weg dat vandaag nog steeds gendermechanismen spelen die de concrete leefomstandigheden van zowel vrouwen als mannen en de keuzes die ze maken, beïnvloeden, dikwijls onbewust. We gaan voor radicale kansengelijkheid voor vrouwen. We maken gender als ordeningsprincipe zichtbaar en streven naar evenredige participatie en vertegenwoordiging in alle maatschappelijke en politieke geledingen."

Verder stelt u in uw beleidsnota onder de titel 'Genderevenwicht in Vlaanderen' ook dat "de positie van mannen en vrouwen in het maatschappelijk leven niet evenwichtig verdeeld is". U verwees naar een oververtegenwoordiging van mannen in raden van bestuur van grote bedrijven en de studiekeuzes die "zeer genderconform" zijn. U schreef: "Gendermechanismen werken niet enkel in op de maatschappelijke positie van mannen en vrouwen (structureel), maar ook op het maatschappelijk klimaat (cultureel). Gendergerelateerd geweld, genderdiscriminatie, beeldvorming van mannen en vrouwen in de media... Dit zijn allemaal indicaties van hoe gender doorwerkt in onze cultuur."

In uw nota stelde u ook het volgende, minister: "Gendermechanismen verweven in onze maatschappij, van in het parlement tot in de woonkamer. De mate waarin wij terugvallen op onze stereotiepe verwachtingen heeft een negatieve impact op zowel mannen als vrouwen."

Zoals het in een vrije samenleving past, moeten vrouwen en mannen – zo vinden wij – vanzelfsprekend alle kansen krijgen om hun studierichting of beroep vrij te kiezen. Zowel inzake toegang tot een job als inzake promotiekansen mag en moet er de nadruk op worden gelegd dat mannen en vrouwen gelijke kansen moeten krijgen. Het is echter ook een realiteit – onderzoek wijst dat ook uit – dat mannen en vrouwen verschillen, andere interesses hebben en daardoor ook andere carrièrepaden bewandelen. De vraag is dus in hoeverre dit een probleem is en in hoeverre een beleid wenselijk is dat hieraan op een kunstmatige manier wil remediëren en dus de eigenheid van de geslachten negeert. Zo zie ik bijvoorbeeld nooit iemand pleiten voor meer vrouwelijke metsers, meer vrouwelijke vuilnisophalers of meer vrouwelijke rioolbuisleggers.

Minister, welke initiatieven wilt u nog nemen ter realisatie van het in de beleidsnota bepleitte genderevenwicht in Vlaanderen? Wat begrijpt u eigenlijk onder de term genderevenwicht? De Internationale Vrouwendag moet, zo zei u, de beleidsmakers aanzetten tot acties inzake gendergelijkheid. Welke acties plant u vanuit uw bevoegdheid van Gelijke Kansen dan wel te nemen, desgevallend in overleg met uw collega-ministers? Welke gendermechanismen, waarnaar u verwijst, moeten er dan wel worden aangepakt?

Hoe beoordeelt u de fundamenteel andere interesses van mannen enerzijds en vrouwen anderzijds en in hoeverre is het wenselijk om die tegen te gaan om het genderevenwicht te bereiken? Dreigt teveel druk om een genderevenwicht in alle maatschappelijke geledingen te bereiken niet net de gelijke kansen aan te tasten, bijvoorbeeld wanneer de interesse vanuit een geslacht voor een bepaalde studierichting of job veel groter is dan vanuit een ander geslacht? Ik denk bijvoorbeeld aan de vervrouwelijking van ons onderwijs.

Welke maatregelen wilt u desgevallend nog nemen richting minderheidsculturen – zoals de islam – waar er zich daadwerkelijk nog wel een fundamenteel probleem stelt inzake de gelijkwaardigheid tussen de geslachten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, het is mijn absolute overtuiging dat de Internationale Vrouwendag nog niet aan belang heeft ingeboet en een belangrijk moment is om stil te staan bij de weg die we al hebben afgelegd en de weg die we nog moeten afleggen. Het blijft ook in deze 21^e eeuw noodzakelijk om genderongelijkheid op de maatschappelijke agenda te plaatsen. Er is nood aan het blootleggen van maatschappelijke mechanismen die een negatieve impact hebben op hoe wij met elkaar samenleven en hoe vrij iemand is in keuzes en handelen.

Heel recent is nog maar eens gebleken dat de strijd om vrouwenrechten nog niet gestreden is. Europa, België en Vlaanderen moeten consequent vrouwenrechten blijven verdedigen. Kijk bijvoorbeeld maar naar Turkije dat uit het verdrag van Istanbul stapt. Polen riep al op dat voorbeeld te volgen en ook Slowakije en Hongarije keren zich tegen het verdrag. Dit bewijst dat vrijheid nooit definitief is verworven.

In landen waar vrouwen door nationale wetten onvoldoende worden beschermd, kunnen rechters in uitspraken verwijzen naar internationale verdragen. Er is vanuit verschillende hoeken echter al langer kritiek op die internationale verdragen die als doel hebben geweld op vrouwen de wereld uit te bannen. Het Verdrag van Istanbul zou de traditionele genderrollen en familiewaarden ondergraven en een progressieve westerse ideologie propageren, terwijl het juist een dam kan opwerpen tegen 'victim blaming' en toelaat om bij daders de idee weg te nemen dat ze voor gendergerelateerd geweld niet zouden worden gestraft. De verdragen zorgen net voor een klimaat waarin sociale normen die ongelijkheid in stand houden, niet meer als evident worden gezien. We leven in een tijd dat we niet alleen vooruitgang moeten boeken maar ook waakzaam moeten zijn om geen terugslag te krijgen.

Ik ontken niet dat er verschillen zijn tussen jongens en meisjes en tussen mannen en vrouwen. Ik verzet me wel tegen het gebruik van gender als een rigide maatschappelijk ordeningsprincipe. Vrouwen en mannen zijn geen monolithische identiteiten: er bestaan veel soorten mannelijkheid en vrouwelijkheid.

De invulling van gender kan en moet mee evolueren met de huidige realiteit. En die realiteit is dat steeds minder mensen zich kunnen vinden in de binaire opdeling tussen man en vrouw en het bijhorende verwachtingspatroon. Meer en meer mensen ervaren genderstereotypen als beklemmend en stellen deze steeds luider in vraag. Het is dan ook verkeerd om uit te gaan van zogenaamde fundamenteel andere interesses van mannen en vrouwen.

Concreet voer ik een brede genderstrategie waarbij aandacht is voor: het verzamelen van relevante data op Vlaams en lokaal niveau, het informeren en sensibiliseren rond de maatschappelijke gevolgen van normatief denken rond gender.

Er staan nog een aantal nieuwe acties op stapel. Mannen die hun vaderrol actiever willen invullen, lopen nog te vaak tegen drempels aan. Ik ga daarom op zoek naar projecten waarmee we actief vaderschap kunnen promoten.

Ik wil een vernieuwing van de expertendatabank, waarbij we expertise en leiderschap van onder andere vrouwen meer ingang willen doen krijgen in de media. We willen ons ook expliciet richten op jongeren op sociale media waarbij we online content ontwikkelen om jongeren discussies te laten aangaan over onder andere genderthema's.

Ik wijs op de gendermechanismen in het onderwijs. Kinderen worden er – vaak onbewust – los van hun intrinsieke interesses maar op basis van hun gender aangemoedigd om voor bepaalde richtingen te kiezen. Er zijn gendermechanismen op de arbeidsmarkt. Over het algemeen zien we lagere lonen in sectoren waar

vrouwen oververtegenwoordigd zijn – dienstverlening, onderwijs en zorg –, terwijl ze opvallend ondervertegenwoordigd zijn binnen bepaalde sectoren waar de lonen hoger liggen, zoals de ICT-sector.

Evident zijn er ook groepen in de samenleving waarbij deze problematiek nog scherp is vanuit hun achtergrond. Daarom staat voor mij onze rechtsstaat tot slot niet ter discussie. Geen enkele ideologie of levensbeschouwing staat boven de wet en de fundamentele beginselen die aan onze rechtsstaat ten grondslag liggen. De gelijkheid en individuele vrijheid op het vlak van gender en seksuele geaardheid zijn niet onderhandelbaar. We verwachten dat iedereen onze rechten, plichten en vrijheden erkent en naleeft.

Binnen het integratie- en inburgeringsbeleid heb ik dan ook aandacht voor gendergelijkheid. In de cursus maatschappelijke oriëntatie voor nieuwkomers komen principes over gendergelijkheid en gelijkwaardigheid uitgebreid aan bod. Gelijkheid tussen man en vrouw is een van onze fundamentele principes.

Dus ik denk dat we vanuit dat perspectief willen voortwerken aan het verdedigen van die gendergelijkheid.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ik mis een concreet karakter van uw antwoorden, en u gaat niet in op wat ik heb aangehaald. U doet dat niet in uw opiniestuk en ik heb u dat ook elders nog niet horen doen. Dat geldt eigenlijk voor iedereen die zich opwerpt als voorvechter van gendergelijkheid. Waarom wordt er nooit gezegd dat er meer vrouwen metser of vuilnisophaler moeten worden? Het gaat altijd over posities in hogere kaders. Mij niet gelaten, voor alle duidelijkheid. Dat die beroepscategorieën, die vuile beroepen, die zware beroepen mannenbastions zijn, dat vindt niemand een probleem. Ik vind dat zeer bizar.

Minister, u hebt ook geschreven dat u de vrijheid om invulling te geven aan het eigen leven belangrijk vindt. Alleen, als u dat zegt, dan staat dat toch wat haaks op het streven om bijvoorbeeld in bepaalde beroepsgroepen meer vrouwen te krijgen, of meer mannen. Zoals ik zei, het onderwijs, zeker het lager onderwijs is een vrouwenbastion aan het worden. Maar ik hoor nooit iemand zeggen dat we daar meer mannen moeten proberen in te krijgen.

Er zijn nu eenmaal onderzoeken – dat noemt men de ‘gender equality paradox’ – die aantonen dat hoe meer gendergelijkheid er is in een land, hoe minder vrouwen er bijvoorbeeld voor kiezen – ik betreur dat, voor alle duidelijkheid – om een zogenaamde STEM-richting (Science, Technology, Engineering and Mathematics) te volgen. Er zijn een aantal onderzoeken die dat aantonen, van de Leeds Beckett University en de universiteit van Missouri bijvoorbeeld. Daaruit komt dat over het algemeen mannen meer geïnteresseerd zijn in werken met dingen en vrouwen in werken met personen.

U kunt dat betreuren, ik kan dat ook betreuren, maar ik vraag me toch af in hoeverre wat u zegt – iedereen heeft de vrijheid om te kiezen voor zijn eigen toekomst, zijn eigen studies en zijn eigen job –, niet haaks staat op het streven dat u in uw antwoord en uw opiniestuk naar voren brengt om in bepaalde beroepen of in bepaalde kaders meer vrouwen te krijgen.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Rooy, voor mij staat de vrijheid van mensen centraal. Wanneer je in een samenleving zit die decennialang een bepaalde rol toebedeelt aan vrouwen, een rol die men heel sterk genderidentitair heeft ingevuld, en wanneer vrouwen aan dat rollenpatroon willen ontsnappen, dan is dat een gevecht. In dat gevecht moeten we hun bondgenoten zijn. In de samenleving zijn er altijd krachten die eigenlijk die vrijheid willen vergroten en verdiepen, en aan

de kant staan van vrouwen die daarvoor vechten. Maar er zijn ook altijd krachten die vragen of dat wel zo'n probleem is – dat is toch typisch voor vrouwen, dat is toch eigen aan meisjes. Op die manier legitimeren ze dat vrouwen van nature op sommige plaatsen in de maatschappij niet terechtkomen en op andere wel.

Toen mijn moeder als onderwijzeres trouwde, was er een grote druk op haar om weg te gaan uit het onderwijs, want een getrouwde vrouw, die werkte niet, die was thuis. Mijn moeder heeft daarvoor moeten knokken, in de eerste plaats tegen veel andere vrouwen, omdat ze natuurlijk een spiegel was voor die vrouwen die haar confronteerden met hun situatie en de keuze die zij hebben gemaakt, of het gevecht dat ze niet hebben willen aangaan. Toen zij moeder werd – ik was haar eerste kind – was er opnieuw extreme druk om haar uit het onderwijs weg te krijgen. Een gehuwde moeder, die werkte niet. Mijn moeder heeft die strijd voortgezet. Zo kan bijna elke vrouw, ook vandaag nog, zeggen welke strijd ze moet voeren om gelijke kansen te krijgen.

En in die strijd moeten wij bondgenoten zijn. Dat is een strijd tegen opvattingen, vaak opvattingen uit het verleden die breed gedeeld worden. En de vraag die ik mijzelf altijd stel is aan wiens kant ik sta. Sta ik aan de kant van hen die de vrijheid afremmen, of van hen die de vrijheid faciliteren? Ik ben daar heel duidelijk in: ik sta aan de kant van hen die de vrijheid faciliteren. Ik ga dus in tegen al diegenen die zeggen dat dat eigen aan de vrouw is, dat dit en dat eigen is aan de meisjes.

U zegt mij dat het verhaal niet omgekeerd wordt verteld, maar het verhaal wordt wel degelijk omgekeerd verteld; ik heb daarjuist een voorbeeld aangehaald. Vandaag zijn er mannen die thuis willen werken, die de rol van thuiswerkende echtgenoot of vader willen opnemen. Die botsen vandaag ook op muren of drempels. Die drempels zullen wij ook wegwerken. Er zijn vrouwen die bouwvakker willen worden. Dat is ook iets wat moet kunnen, dat is evident, zeker als dat binnen de fysieke mogelijkheden van een persoon ligt. Er zijn vrouwen die fysiek sterk zijn en er zijn mannen die zoiets fysiek niet aankunnen. Waarom zou dat niet kunnen?

Hetzelfde argument werd gebruikt om vrouwen uit het leger te houden, om vrouwen niet toe te laten om politieagent te worden. Dat zijn argumenten die elke keer opnieuw in een andere vorm terugkomen. Ik heb het nog eens opgezocht, en ik denk dat het in de jaren zeventig was dat vrouwelijke burgemeesters niet de politionele bevoegdheden van een burgemeester mochten uitoefenen. Kunt u zich dat inbeelden? Het heeft tot 1976 geduurd voor getrouwde vrouwen zelf een zichtrekening mochten openen. Het heeft tot 1983 geduurd voor Kind en Gezin mannelijke kinderverzorgers aanvaardde. Dat is het omgekeerde, dat is waar u daarnet naar verwees. Mannen mochten van Kind en Gezin tot 1983 geen kinderverzorger worden.

Dat zijn gevechten die we gevoerd hebben. Maar je moet eens goed terugkijken. Ik ga niet verder terug dan de jaren 80 – want ik zou ook over de jaren 90 kunnen beginnen. We moeten eens goed terugkijken naar wie toen aan de kant stond van de vrouwen die vochten voor meer vrijheid en van de mannen die het klassieke rollenpatroon wilden doorbreken, en wie er op de rem stond. Vandaag is die strijd nog altijd even relevant. Als vandaag de dag minder meisjes STEM-richtingen volgen, dan is het belangrijk dat de samenleving tegen meisjes zegt dat, als ze er de kwaliteiten en de kansen toe hebben, die richting voor hen even evident is als voor een jongen, even evident. Als je interesse hebt in een bepaald beroep, in een bepaalde functie, dan is dat even evident voor een vrouw als voor een man. En dan spreek ik nog niet over gezagsfuncties, leidinggevende functies, glazen plafonds en dergelijke meer.

Dat is een gevecht dat we moeten voeren, ook omdat steeds meer mensen zeggen dat zij zich niet meer in dat binaire denken willen plaatsen. Ik ben een man maar

ik wil niet beantwoorden aan die klassieke normen van wat een man moet zijn en niet moet zijn. Ik ben een vrouw en wil absoluut niet aan dat klassieke patroon voldoen. Dat is de samenleving van de vrijheid, en dat is eigenlijk die keuze. Soms hebben we daar een fundamenteel meningsverschil over, dat is een fundamentele breuklijn tussen uw partij en de mijne: u en uw partij zitten vaak in een normatief denken, en ik zit in een denken van vrijheid. Ik wil geen samenleving die normen oplegt aan mensen. Ik wil dat mensen de vrijheid hebben om zelf te kunnen kiezen.

U zegt tegen mij dat mannen en vrouwen wel verschillend zijn. Natuurlijk zijn mannen en vrouwen verschillend. Maar de verschillen tussen mannen en tussen vrouwen onderling zijn veel groter dan tussen de twee geslachten. De verscheidenheid aan soorten mannen en soorten vrouwen is veel groter dan het verschil tussen dé vrouw versus dé man. Dat is de realiteit van de vrijheid. Dat is een keuze waar je voor staat. Ik merk vaak in discussies, of het nu gaat over holebi's of over man-vrouwrelaties, dat daar het spanningsveld zit. Sommigen zeggen dat ze toch blijven vasthouden aan een bepaalde norm, een bepaalde kijk op wat dat betekent, de identiteit van een man en een vrouw, en de consequenties daarvan. Voor mij is de vrijheid van mensen om dat zelf te kunnen invullen groter. En die vrijheid moet verworven worden, want die moet opboksen tegen vooroordelen, opboksen tegen een traditie waarbij men vrouwen in een bepaalde hoek duwt. En dat werkt lang door, omdat die normen doorgegeven worden van de ene generatie op de andere.

Het vraagt tijd om dat te doorbreken. Je doet dat niet op vijf of tien jaar, dat is soms een veel langer proces. We hebben daar gelukkig al een lange weg in afgelegd, maar er is nog altijd werk aan de winkel om dat proces op te volgen. En je ziet zelfs tegenkrachten: Turkije, Polen, Slowakije zijn daar mooie voorbeelden van. Dat is een actueel voorbeeld van hoe men toch terug die zogenaamd traditionele rollen wil omarmen, en vrouwen terug in een carcan van het verleden wil duwen. En dat mogen we niet doen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor deze geschiedenisles. Het lijkt wel alsof u nog in het verleden leeft. Ik betreur dat. U zegt dat het zo evident is dat vrouwen moeten worden gestimuleerd om allerlei beroepen uit te voeren, ook de zware en vuile beroepen. Ik zie nooit – ook u in uw opiniestuk niet, en dat is net wat ik hier aankaart – iemand zeggen dat er meer vrouwen vuilnisophaler of rioolbuislegger moeten worden. Dat lees ik nooit. Dus kom niet af met dat te zeggen, want het is altijd een eenzijdig verhaal van 'meer vrouwen bij de topkaders'. Ik ben de eerste om daar voor te zijn. Alleen staat dat voornemen, zoals ik probeerde uit te leggen, haaks op de vrijheid die u beweert te verdedigen. Onderzoek wijst nu eenmaal – ik heb het gezegd – op die gender equality paradox. Uit dat onderzoek blijkt dat, hoe meer vrijheid vrouwen krijgen om dat soort beroepen of richtingen te doen, hoe minder ze er eigenlijk voor kiezen. Ik betreur dat eigenlijk evenzeer als u, voor alle duidelijkheid. Maar dat is dan een consequentie van die vrijheid, die u misschien niet graag ziet en ik misschien ook niet, maar die wel een gevolg is van die vrijheid. Gelijke kansen? Ja. Vrijheid? Ja. Maar dat zal dus niet leiden, of toch niet per se, tot de gelijke uitkomsten die u misschien wenst.

Tot slot, want u hebt het over mijn partij en het normatieve denken, wil ik toch even wijzen op de islam – en u hebt dat uiteraard niet in uw column vermeld, wat toch wel potsierlijk is –, die de meest vrouwonvriendelijke ideologie is en die u en uw partij al decennia importeren in onze samenleving, waardoor er talloze moslimvrouwen – letterlijk – thuis worden gehouden door hun man, door hun broer, door hun oom, achter de voorgevels, waardoor ze geen Nederlands mogen leren, geen VDAB-opleidingen mogen volgen. Dat is wat u niet vermeldt in uw stuk over Internationale Vrouwendag. Dat is de eenzijdigheid van u en uw partij, minister. U

maakt altijd maar de afleiding naar mijn partij, terwijl de meest vrouwonvriendelijke ideologie in onze samenleving de islam is, die hier bestaat door uw partij en door alle andere traditionele partijen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het stijgende aantal boetes voor de niet-naleving van de inburgeringsverplichtingen – 2522 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mijnheer Janssens, ik zie dat u een zeer lange vraag om uitleg ingediend hebt. Denk aan uw vijf minuten spreektijd.

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, in der Beschränkung ...

Minister, uw antwoord op een schriftelijke vraag van collega D'haeseleer heeft me toch wel wat verontrust. U zei daarin dat er vorig jaar 879 boetes werden opgelegd voor overtreding van de inburgeringsverplichtingen door nieuwkomers, door migranten in Vlaanderen die onder die decretale inburgeringsverplichting vallen. Het goede nieuws – misschien – is dat velen die onder de verplichte inburgering vallen, zich wel correct aan de regels houden. Het slechte nieuws is dat er dus toch behoorlijk wat immigranten zijn die van oordeel zijn dat zij zich niet aan hun verplichtingen moeten houden, zich bijvoorbeeld niet aanmelden voor de verplichte inburgering, onrechtmatig een vormingsprogramma beëindigen of helemaal niet regelmatig deelnemen aan dat vormingsprogramma.

Ik leid verder uit uw antwoord af dat het blijkbaar met de invordering van die boetes ook niet zo vlot loopt. Van de 879 boetes werden er maar liefst 520 na 1 maand niet betaald en van de 520 gevallen waarin een aanmaning werd verstuurd, werd in 315 gevallen de boete zelfs na de aanmaning niet betaald. 10 boetes werden door de gerechtsdeurwaarder oninvorderbaar verklaard wegens insolventie of ambtshalve schrapping. De vaststelling is dus dat een deel van de nieuwkomers niet alleen zijn voeten veegt aan de verplichte inburgering, maar ook nog eens aan de sanctie die daarop volgt. Zeer opvallend is vooral dat het aantal boetes voor het niet nakomen van de inburgeringsverplichtingen jaar na jaar stijgt: van 152 in 2017 over 353 in 2018 tot uiteindelijk 879 vorig jaar, in 2020.

Iemand die zijn voeten veegt aan de inburgeringsplicht, zou wat ons betreft geen recht mogen hebben op bijvoorbeeld de nationaliteitsverwerving, een verblijfsvergunning maar ook niet op een uitkering of vervangingsinkomen. Wie manifest weigert om bij te leren over onze samenleving of onze taal niet wil leren spreken, zorgt ervoor dat hij of zij niet beschikbaar is voor de arbeidsmarkt.

Ook hier blijkt de aanpak van de Vlaamse Regering weinig kordaat. Artikel 36 van het uitvoeringsbesluit betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid bepaalt dat als een persoon zijn inburgeringsplichten niet nakomt en een wacht- of werkloosheidsuitkering ontvangt, het Agentschap Integratie en Inburgering dit meldt aan VDAB. Idem wanneer de persoon inkomsten verwerft via maatschappelijke dienstverlening of een leefloon. Dan moet dit gemeld worden aan het OCMW, maar zonder enige garantie op effectieve schrapping.

U weet wat in het Vlaams regeerakkoord staat: "Nieuwkomers die succesvol inburgeren, krijgen alle kansen in onze samenleving. Iedereen heeft gelijke rechten, maar ook gelijke plichten." Toch zien we dat degenen die de regels overtreden, ongestraft of bijna ongestraft blijven. Dat is een heel verkeerd signaal natuurlijk.

Minister, hoe beoordeelt u de forse stijging in het aantal overtredingen van de inburgeringswetgeving en het aantal opgelegde boetes? Wat is daarvan de oorzaak?

Acht u het huidige boetesysteem en het bedrag van de boetes een voldoende sanctie voor het niet naleven van de inburgeringsverplichtingen?

Sommige boetes blijken oninvorderbaar te zijn. Op welke manier wilt u de straffeloosheid voor deze overtreders vermijden?

U zei in het verleden al dat de gevolgen die de federale overheid koppelt aan de overtredingen van de inburgeringswetgeving 'haar exclusieve bevoegdheid' zijn. Acht u het in functie van de door u nagestreefde federale loyaliteit geen evidentie dat er geen verblijftitels of geen verlengingen daarvan worden afgeleverd aan immigranten die hun voeten vegen aan hun inburgeringsplicht?

Hoe wilt u garanderen dat zogenaamde inburgeringweigeraars die genieten van een uitkering of vervangingsinkomen, daar effectief op gesanctioneerd worden? Hoe volgt u de resultaten van de meldingen aan VDAB en de OCMW's op?

Hoe garandeert u het engagement van het regeerakkoord dat dan toch de ambitie had om de rechten en plichten van nieuwe immigranten meer in overeenstemming te brengen, wat ook impliceert dat kortdurend moet worden toegezien op de naleving van de inburgeringsplicht?

Tot slot, een nieuw element. Hoe wordt het toezicht op de naleving van de inburgeringsplicht georganiseerd bij digitale lessen in de coronaperiode?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Janssens, de cijfers dienen genuanceerd te worden. Sinds ik in het najaar van 2019 minister werd, hebben we binnen het agentschap heel veel werk gehad om de boel te verbeteren en te versterken. Dat is nog volop aan de gang, ik heb daarover al regelmatig gerapporteerd.

We hebben heel snel een kentering kunnen realiseren in de kwaliteit en effectiviteit van de werking van het agentschap. Ik ben daar al die ambtenaren dankbaar voor, want ze hebben dat in moeilijke omstandigheden moeten doen. Dat betekent dat we in 2020 een hoger cijfer gerealiseerd hebben omdat we veel meer dossiers hebben verwerkt. Ter verduidelijking: van de inbreuken in 2019 werd er slechts 28 procent ook daadwerkelijk in dat jaar verwerkt, 70 procent van de inbreuken in 2019 werd pas in 2020 verwerkt. Van de inbreuken in 2020 werd er daarentegen al 70 procent verwerkt. Men heeft in 2020 niet alleen de inhaalbeweging voor 2019 gemaakt, maar ook al 70 procent van de inbreuken verwerkt. Dat is mogelijk geworden door een betere organisatie binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB). Daardoor hebben we een heel pak van de achterstand ingehaald. Dat is een opmerkelijke prestatie op een jaar tijd en het was blijkbaar ook nodig.

Het is ook belangrijk een onderscheid te maken tussen verplichte en rechthebbende inburgeraars. Zo waren in 2020 ongeveer 65 procent van alle boetes voor rechthebbende inburgeraars, en dus maar een derde voor verplichte inburgeraars. Ook al ben je niet verplicht een inburgeringscursus te volgen, als je je inschrijft in een inburgeringscursus, dan geldt voor jou ook het sanctioneringsmechanisme. Twee

derde van de mensen die aan de inburgeringscursus hebben deelgenomen, hebben dat gedaan op basis van vrijwilligheid, wat toch wel een indrukwekkend aantal is. Mensen schrijven zich vrijwillig in, maar ze nemen dan ook het risico van een boete indien ze niet opdagen. Twee derde van de boetes in 2020 had betrekking op de rechthebbende inburgeraars.

Wanneer we kijken naar de verhouding tussen het aantal inbreuken en boetes per verplichte inburgeraar per jaar, dan zien we geen stijging. Gemiddeld krijgt 2 procent van de inburgeraars een boete opgelegd. In 2020 was dat 1,9 procent, in 2019 was het 1,7 procent, in 2018 2,6 procent, in 2017 1,8 procent. Tegenover vorig jaar was er dus een lichte stijging, maar als je dat op een iets langere lijn bekijkt, is het een redelijk stabiel aantal. Iets minder dan 2 procent van de mensen kreeg een boete.

Sinds 2009 vestigden zich 93.487 verplichte inburgeraars in Vlaanderen. Dat is op 11 jaar tijd. Daarvan kreeg 2,4 procent 1 boete. 0,8 procent kreeg meer dan 1 boete, en 0,1 procent kreeg er meer dan 3. U weet dat de boetes oplopen. De eerste boete bedraagt 250 tot 500 euro. De tweede boete is 500 tot 1000 euro en de derde boete 1000 tot 2000 euro.

Acht ik het systeem een voldoende sanctie? Volgens mij is het een objectief systeem, dat goed wordt opgevolgd door deskundig opgeleide handhavings-ambtenaren binnen ABB. Zoals u weet, werken we momenteel aan een hertekening van het inburgeringstraject via een aanpassing van het decreet en het uitvoeringsbesluit. De sanctionering zal in overeenstemming worden gebracht met het nieuwe Inburgeringsdecreet. Bijvoorbeeld inburgeraars die weigeren zich in te schrijven bij de VDAB, zullen hiervoor gesanctioneerd kunnen worden.

Wat de straffeloosheid betreft: verplichte inburgeraars worden opgevolgd tot ze aan hun inburgeringsplicht voldoen. Bij een volgende inbreuk wordt het dossier opnieuw doorgestuurd voor sanctionering. Indien een vorig dossier werd afgesloten wegens insolventie van de inburgeraar, kan er bij een nieuwe inbreuk toch opnieuw een boete worden opgelegd.

De cijfers die u daarstraks aanhaalde in uw vraagstelling naar openstaande rekeningen of nog niet betaalde boetes, een belangrijk deel daarvan zijn procedures die nu nog lopen. Ze zijn nog niet afgesloten, er zijn dus nog termijnen lopende. Dat volgen wij heel accuraat op omdat het iets is dat we heel ernstig moeten nemen en op een strenge en kordate manier moeten blijven opvolgen.

Wat betreft de verhouding tot verblijfstitels: bij de beoordeling van de naleving van de inburgeringsplicht en de daaruitvolgende inbreuken en sanctionering bestaat mijn bevoegdheid erin dat personen die pertinent weigeren om inburgeringsverplichtingen te volbrengen, geen inburgeringsattest zullen behalen. Zoals reeds een aantal keren toegelicht, maakt het wijzigingsdecreet dat we gegevens over het inburgeringstraject delen met de federale Dienst Vreemdelingenzaken. De operationalisering wordt verder uitgewerkt. Welke beslissing hier al dan niet aan gekoppeld wordt, is een bevoegdheid van de federale overheid. Ik heb daarover al gesproken met de staatssecretaris en ik heb u daarover al geïnformeerd naar aanleiding van een vorige vraag om uitleg. De bedoeling is dat we de informatie delen met de federale Dienst Vreemdelingenzaken.

Dan was er de vraag over sanctionering vanuit VDAB en het OCMW. Indien een nieuwkomer door VDAB of OCMW wordt verplicht tot het volgen van een inburgeringstraject in het kader van zijn of haar wacht- of werkloosheidsuitkering of inkomsten, is het aan VDAB of het OCMW om de verplichting op te volgen en de sanctionering toe te passen. Ik heb daar momenteel geen volledig zicht op vanuit mijn bevoegdheid, maar in het regeerakkoord hebben we effectief afgesproken om naar een betere registratie en uitwisseling te gaan, zodat we dat ook kunnen

inkijken. Ik zal er ook werk van maken, zodat we een vollediger foto hebben van de situatie.

U vraagt of er kordaat wordt toegezien op de naleving van die inburgeringsplicht. Ik denk dat de agentschappen de inbreuken consequent vaststellen en dat de handhavingsambtenaren ook onderzoek doen naar de door hen doorgestuurde inbreuken. En zij doen dat ook op een consequente manier.

In verband met het toezicht op de naleving in geval van digitale lessen met betrekking tot maatschappelijke oriëntatie: de organisatie van deze lessen verloopt op dit moment inderdaad digitaal. De inburgeringsplicht en de modaliteiten van de sanctionering blijven ongewijzigd. Deelname aan de les op afstand en maken van taken om regelmatige deelname te beoordelen, is het instrument dat we daarbij hanteren.

Wat Nederlands als tweede taal (NT2) betreft: zoals u weet gebeurt dat in samenwerking met de minister van Onderwijs. Gegevens over regelmatige deelname worden verstrekt aan het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII), zodat ook daar beoordeling en eventuele sanctionering mogelijk is.

Ik hoop dat ik daarmee voldoende elementen van antwoord heb gegeven op uw concrete vraag.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u, minister. In opvolging van het antwoord dat u gegeven hebt aan collega D'haeseleer, zie ik nu eigenlijk twee nuances. Eén, er is een snellere en efficiëntere verwerking van de inbreuken. Dat is uiteraard een goede zaak. Zeker ten aanzien van nieuwkomers die nog niet vertrouwd zijn met de regels en wetten die in onze samenleving gelden, mogen we immers absoluut niet het signaal geven dat er straffeloosheid is wanneer men bepaalde verplichtingen niet nakomt.

Twee – een misschien nog belangrijker en opvallender nuance –, twee derde van de boetes van vorig jaar werden uitgeschreven aan inburgeraars die niet onder de verplichte inburgering vallen, maar die eigenlijk een beroep doen op hetgeen we hun aanbieden. Ze krijgen dus een gratis cursus van de overheid aangeboden, en blijkbaar vindt twee derde van die rechthebbende inburgeraars dat ze zich in de loop van het vormingsprogramma niet langer aan allerlei afspraken moeten houden. Ik vind dat een belangrijke en pertinente vaststelling, en ik zou daaraan twee vragen willen koppelen.

Stelt u het systeem van de rechthebbende inburgeringsprogramma's in vraag? Het lijkt me evident dat u de verplichte inburgering wilt behouden, maar wat de rechthebbende inburgering betreft: stelt u dat systeem in vraag? Of, als u het niet in vraag stelt, vindt u het dan opportuun om de kosten die gemaakt worden voor zo'n inburgeringscursus, volledig door te rekenen aan de rechthebbende inburgeraar? Er gaat binnenkort wel een wijziging komen waarbij een klein deeltje van de inburgeringskost betaald moet worden door alle inburgeraars. Wilt u dan een onderscheid maken tussen de verplichte en de rechthebbende inburgeraars, om daar die scheeftrekking toch wat meer recht te trekken? Ik denk dat we als samenleving niet mogen aanvaarden dat nieuwkomers in ons land van meet af aan hun voeten vegen aan hun wettelijke verplichtingen, en zelfs weigeren de boete te betalen die hun daarvoor wordt opgelegd. Ik denk dat dat ook zou leiden tot een gebrek aan respect voor onze samenleving en voor onze wetten, en dat kunnen we in geen geval tolereren.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, collega's, het Vlaams inburgeringsbeleid en zeker ook de hervorming daarvan heeft als doel een kwaliteitsvol traject aan te bieden aan elke nieuwkomer, net om er voor te zorgen dat die mensen op ... (*onverstaanbaar*). En er zijn heel wat maatregelen voorzien bij de hervormingen: snel inschrijven bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), extra inzetten op de vierde pijler, op het Nederlands. Ik denk dat dit een heel belangrijke stap is die we gezet hebben.

Nu, dat sanctiemechanisme voor de inburgeraars die werkelijk halsstarrig weigeren, dat is een noodzakelijke stok achter de deur die we voorhanden hebben. Een deel daarvan is het boetesysteem, maar we hebben het inderdaad ook gehad over het doorgeven en delen van informatie met de Dienst Vreemdelingenzaken, omdat dat een impact kan hebben op het verblijfsstatuut. Ik denk dat dit, behalve het boetesysteem, voor sommige mensen nog een grotere stok achter de deur kan zijn, doordat ze beseffen dat als ze niet inburgeren, ze hun verblijfsrecht kunnen verliezen. U hebt inderdaad daarnet aangegeven dat u daarover ook met uw federale collega overleg hebt gehad. Ik vraag me af of u er wel inzage in gekregen hebt op welke manier men de bijkomende informatie concreet zal aanwenden in de beoordeling van de verblijfstitel. Want zoals ik daarnet al zei, denk ik dat dat ook wel een impact kan hebben op halsstarrige inburgeraars om toch gemotiveerd te zijn.

We zagen ook dat twee derde van de boetes naar mensen gaat die zich eigenlijk vrijwillig inburgeren. Hebt u zicht op de reden waarom die mensen afhaken?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, ook voor ons is inburgering een essentieel onderdeel van integreren in de Vlaamse maatschappij. Het was dan ook onze goede collega, vriend en partijgenoot Marino Keulen die als minister van Inburgering deze verplichtingen heeft vastgelegd. En toen benadrukte hij al dat het niet de bedoeling was om de inburgeraars het leven zuur te maken. Het is de bedoeling hen zo snel mogelijk te activeren.

Het betreft ook een klein deel van de cursisten die een boete krijgen, wat een goede zaak is. Want die boetes worden toch veeleer opgevat als een stok achter de deur. De loutere dreiging met een boete zet de meeste cursisten aan om hun cursus succesvol af te ronden, en dat is belangrijk.

Wij zijn vanop het terrein en vanuit de steden absoluut vragende partij dat mensen die hier door omstandigheden komen, zo snel mogelijk de taal leren, en dat ze ook een inburgeringstraject volgen. Dat laat toe dat ze zich snel integreren in onze samenleving.

Minister, uiteraard hebben wij in dit coronajaar gemerkt dat het niet gemakkelijk was om eerst en vooral aan alle verplichtingen te voldoen, maar het was ook zeker niet gemakkelijk om financieel aan alle verplichtingen te voldoen. Ik denk dat we daar ook rekening mee moeten houden. Hebt u indicaties dat het coronajaar ook geleid heeft tot meer financiële en praktische moeilijkheden in verband met inburgering?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, bedankt voor de vraagstellingen en de interessante beschouwingen.

Ik zou eerst en vooral nog eens willen opmerken dat er ook twee heel positieve cijfers zijn. Het eerste positieve cijfer is dat 98 procent van de mensen die een inburgeringscursus volgen, dat op een correcte manier doen, waardoor zij niet hoeven te worden gesanctioneerd. Dat is niet de meerderheid, niet de grote

meerderheid maar de overdonderende meerderheid. En dat is positief. Dat betekent dat het overgrote deel van de mensen die in dat inburgeringstraject stappen, bijna iedereen, het goed volhoudt.

Dat is ook belangrijk omdat wij binnenkort met een nieuw decretaal kader zitten. Die mensen zullen niet alleen moeten volhouden, ze zullen daarna ook moeten slagen in een examen. Zij zullen ook moeten aantonen dat ze niet alleen fysiek maar ook mentaal aanwezig waren, en ook inspanningen hebben gedaan om zich eigen te maken wat hen aangeleerd werd. Dat is toch wel een belangrijke, positieve vaststelling.

Een tweede belangrijke en positieve vaststelling is dat wij een aantal mensen verplicht opleggen om zich in te burgeren. Wij hadden die scope graag wat groter gehad, denk ik. We hadden bijvoorbeeld ook graag mensen uit EU-landen aan zo'n cursus onderworpen, maar dat kunnen wij internationaalrechtelijk niet. Wij stellen vast dat de helft van de mensen die een inburgeringscursus volgt, mensen zijn die dat op vrijwillige basis doen. Ook al kun je hen internationaalrechtelijk niet dwingen om een cursus te volgen, toch willen ze dat graag doen. Want ze willen graag inzicht krijgen in onze samenleving, onze taal leren, en dergelijke meer. Ook dat is principieel een heel positief signaal. Dat zijn mensen die zich spontaan en zonder dwang willen inburgeren. Ik vind dat een burgerplicht, ik vind dat de evidentie, maar toch: mensen doen het ook. Dat is dus een positieve zaak.

Ik zei daarstraks dat twee derde van die boetes naar mensen gaan die niet verplicht inburgeraar zijn, mensen die dat vrijwillig doen. Dat wil niet zeggen dat twee derde van de vrijwillige inburgeraars een boete krijgt. Maar ik denk niet dat u het zo begrepen had, mijnheer Janssens. U hebt begrepen dat twee derde van de boetes terecht komen bij mensen die niet verplicht zijn om die cursus te volgen, die recht hebbend zijn. Dat komt neer op ongeveer 2,3 procent van die groep. Dus ook daar volgt toch meer dan 96 procent, ongeveer 97 procent van de mensen, getrouw de cursus.

Wat ik denk dat daar gaat gebeuren – maar dat is natuurlijk een van de grote zaken die we moeilijk kunnen inschatten –, is dat we die cursussen betalend zullen maken, zoals de andere. Met andere woorden: mensen zullen ook twee keer 90 euro moeten betalen als ze attesten willen behalen en nog eens twee keer 90 euro als ze een examen willen afleggen. Als ze niet slagen, zullen ze opnieuw 90 euro moeten betalen om die cursus te kunnen volgen. De vraag is of die mensen zullen afhaken dan wel of ze dat zullen blijven doen. Ik hoop dat die vrijwilligen, die rechthebbende inburgeraars, dat zullen blijven doen. Ik ga er ook van uit dat ze gemotiveerd zijn om dat te blijven doen. Ik denk dat dat een van de onbekende factoren is na de hervorming van ons Inburgeringsdecreet en dat we dat goed moeten opvolgen.

Dan wil ik nog ingaan op het doorspelen van informatie aan de Dienst Vreemdelingenzaken. Mevrouw De Vreese, ik geloof inderdaad dat dat een belangrijke hefboom is om diegenen die nog twijfelen, nog meer te motiveren om op een ernstige manier dat inburgeringstraject te volgen. Wij gaan ook decretaal inschrijven dat die informatie gedeeld moet worden met de Dienst Vreemdelingenzaken. We hebben daar nu contacten mee, om dat zo goed mogelijk te doen. Ik herhaal dat ik daar geen uitspraken over doe. Ik denk dat daarover de staatssecretaris in het federale parlement bevraagd moet worden. Dat is nu eenmaal de consequentie van onze federale staatsordening: hij draagt op dat vlak de volledige bevoegdheid. Ik zou ook niet graag hebben dat men in het federale parlement zou discussiëren over de voorwaarden waaronder Vlaanderen die informatie zou doorgeven aan DVZ. Mijn reactie daarop zou zijn: dat is mijn kernbevoegdheid, dat is de bevoegdheid van Vlaanderen, daar heeft de federale overheid niets mee te maken. Maar wij zullen die informatie overmaken.

Natuurlijk heb ik de staatssecretaris gewezen op het belang daarvan. Ik heb de context daarvan goed uitgelegd. En ik heb daarbij een man ontmoet die mij het signaal gaf dat hij daar ernstig mee zou omspringen. Maar ik denk dat alle intenties die we hem al dan niet toedichten, eigenlijk beantwoord kunnen worden door hemzelf in de Kamer van volksvertegenwoordigers, waar hij als staatssecretaris ondervraagd kan worden over zijn houding ten opzichte van de informatie die wij hem gaan doorspelen.

Maar we gaan dat alleszins op een heel consequente manier doen, omdat dit niet alleen een onderdeel uitmaakt van ons regeerakkoord en van het Vlaamse beleid, maar ook omdat ik geloof dat dit de evidentie zelf is. Als iemand moedwillig weigert om Nederlands te leren, weigert om zo'n cursus te volgen, weigert om zich die kennis eigen te maken, weigert om zich in te schrijven bij VDAB, dan moet dat zijn consequenties hebben. Als men daar hardnekkig in is, dan lijkt me dat de logica zelf. Dat is een beleid waarin ik me volledig kan inschrijven.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Dank u, minister en collega's, voor de bijkomende vragen en bemerkingen. Ik ben daarstraks ook begonnen met het goede nieuws: als de meesten zich houden aan hun verplichtingen, is dat uiteraard een goede zaak. We moeten dan vooral focussen op diegenen die dat niet doen. Wat dat betreft, mogen we absoluut niet het signaal geven dat het overtreden van de inburgeringsplicht ongestraft blijft, of nagenoeg ongestraft. Want dan hoeft men niet verbaasd te zijn dat het aantal overtredingen de komende jaren nog zal toenemen.

Uiteraard, ook voor mij lijkt het evident dat Vlaanderen, naar het voorbeeld van andere Europese landen, werk maakt van een koppeling tussen het naleven van de inburgeringsplicht en de verblijfsvergunning. Het voldoen aan de inburgeringsplicht zou eigenlijk een *conditio sine qua non* moeten zijn voor het verkrijgen of het verlengen van een verblijfsvergunning.

Minister, ik weet dat u daarover zegt dat dit een bevoegdheid is van de federale overheid. Maar ik hoop toch ook dat de Vlaamse Regering dan initiatieven neemt om contact op te nemen met die federale overheid, om op dat vlak stappen te zetten. Want als, zoals nu eigenlijk, de Vlaamse Regering toelaat dat verblijfsvergunningen worden afgeleverd aan mensen die manifest hun voeten vegen aan hun inburgeringsplicht of uitkeringen of vervangingsinkomens worden toegekend aan die mensen, dan is dat niet alleen manifest onrechtvaardig tegenover onze samenleving, die daarvoor vooralsnog voor 100 procent het kostenplaatje draagt, maar ook tegenover die nieuwkomers die wel de regels respecteren. Dus inzake de koppeling tussen inburgeringsplicht en verblijfswetgeving, en ook tegen de straffeloosheid die er is bij bepaalde inburgeraars die niet voldoen aan de plichten en de sancties die daaruit volgen, moet volgens mij hard opgetreden worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het SERV-rapport 'Arbeidshandicap en werkbaar werk bij werknemers' – 2532 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Voorzitter, begin maart verscheen het SERV-rapport (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) 'Arbeidshandicap en werkbaar

werk bij werknemers'. Uit het rapport blijkt dat slechts één op de zeven van de werknemers met een zware arbeidshandicap en één op de drie werknemers met een lichte arbeidshandicap werkbaar werk heeft. Ook valt te lezen dat veel bedrijven in onvoldoende mate op de hoogte blijken te zijn van de bestaande ondersteuningsmaatregelen om mensen met een handicap aan te werven en de nodige aanpassingen te doen.

Uit het rapport komen daarnaast ook een aantal vaststellingen naar voren die, zeker vanuit de invalshoek van gelijke kansen, absoluut verontrustend zijn. Ik zal de cijfers noemen, zodat ze in het verslag staan. Van de werknemers met een zware arbeidshandicap werd 9,1 procent het slachtoffer van lichamelijk geweld en 28,1 procent van intimidatie of bedreiging. Bij de werknemers met een beperkte arbeidshandicap was dat respectievelijk 8,2 procent en 25,9 procent en bij de werknemers zonder arbeidshandicap ging het om respectievelijk 5,8 en 16,8 procent. Bij de werknemers met een arbeidshandicap werd een beduidend groter aandeel het slachtoffer van ongewenst seksueel gedrag. Terwijl 3,3 procent van de werknemers zonder arbeidshandicap geconfronteerd werd met ongewenst seksueel gedrag, was dat 5,8 procent bij de werknemers met een beperkte arbeidshandicap en 7,7 procent bij werknemers met een zware arbeidshandicap. Ook het aandeel dat slachtoffer werd van pestgedrag, ligt veel hoger bij werknemers met een arbeidshandicap.

Het SERV-rapport stelt dat een combinatie van de verschillende vormen van grensoverschrijdend gedrag laat zien dat 38,8 procent van de werknemers met een zware arbeidshandicap, 35,8 procent van de werknemers met een beperkte arbeidshandicap en 23,3 procent van de werknemers zonder arbeidshandicap in het afgelopen jaar geconfronteerd werden met een of andere vorm van grensoverschrijdend gedrag.

In uw beleidsnota, minister, werd sterk belang gehecht aan de volwaardige maatschappelijke participatie – de inclusie dus – van mensen met een handicap. Het beschikken over werkbaar werk, het kunnen participeren in het arbeidsproces is daarbij ontegensprekelijk een essentieel gegeven.

Welke mogelijkheden ziet u vanuit uw bevoegdheid voor Gelijke Kansen, voor het verhogen van het aanbod aan werkbaar werk voor mensen met een handicap? Welke specifieke initiatieven ziet u dienaangaande, in samenwerking met onder meer de minister van Werk?

Zullen er bijkomende maatregelen genomen worden om werkgevers meer te informeren over de bestaande ondersteuningsmaatregelen om mensen met een handicap aan te werven en de werkomgeving aan te passen?

Welke conclusies trekt u uit de gegevens dat een aanzienlijk deel van de werknemers met een zware arbeidshandicap het slachtoffer is van lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en pestgedrag? Welke initiatieven ziet u mogelijk om daaraan te verhelpen? Acht u het aangewezen om als minister van Gelijke Kansen dienaangaande contact te nemen met de werkgeversorganisaties ten einde in onderling overleg na te gaan op welke manier dergelijk gedrag tegengegaan kan worden?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil collega Van de Wauwer danken voor deze vraag.

De werkbaarheidsmonitor van de Stichting Innovatie & Arbeid maakt duidelijk dat werkbaar werk een uitdaging blijft voor iedereen, maar ook dat mensen met een arbeidshandicap voor bijzondere drempels staan. Deze groep wordt meer nog dan

andere werknemers geconfronteerd met factoren als stress, gebrek aan motivatie, gebrek aan leermogelijkheden of onevenwicht in de balans werk-privé.

Naast de extra moeilijkheden rond werkbaarheid blijken mensen met een arbeids-handicap ook minder deel te nemen aan bijscholingen en trainingen. Ze zijn vaker afwezig wegens ziekte, en ze lijken ook meer slachtoffer te zijn van ongewenst seksueel gedrag, intimidatie, geweld en pestgedrag op het werk.

Het rapport levert ons waardevol cijfermateriaal en dwingt ons om extra aandacht te hebben voor deze groep van mensen, die wegens allerlei risicofactoren, verbonden aan de arbeidshandicap, lijken te botsen tegen meer knelpunten van werkbaar werk dan anderen.

Rond werkbaar werk doet de bevoegde collega, minister Crevits, al heel wat in-spanningen. Er zijn tal van zinvolle initiatieven en instrumenten om de werk-baarheid te ondersteunen. Denk bijvoorbeeld aan het actieplan Werkbaar Werk van de Vlaamse Regering en de sociale partners, van 2018, de werkbaarheids-cheques voor bedrijven en organisaties en de verhoging van de kmo-portefeuille. De website www.werkbaarwerk.be bundelt alle info.

Daarnaast zijn er de ondersteunende beleidsinstrumenten gericht op inclusief werk voor mensen met een arbeidshandicap, denk aan de Vlaamse ondersteunings-premie (VOP), tewerkstellingsondersteunende maatregelen en het decreet in voorbereiding rond individueel maatwerk. Die werden uitgebreid toegelicht door mijn collega in de Commissie Werk van 11 maart, dus daar ga ik niet langer bij stilstaan.

Ik wil uiteraard ook verder bekijken waar minister Crevits en ikzelf kunnen samen-werken om de arbeidsmarkt inclusiever te maken, en hoe we knelpunten voor mensen met een arbeidshandicap op het terrein van werkbaar werk kunnen aanpakken.

Vanuit mijn eigen bevoegdheden Gelijke Kansen en Bestuurszaken wil ik hier ook werk van maken.

Het streven naar maximale inclusie voor mensen met een handicap, op alle terreinen van het maatschappelijke leven waar Vlaanderen bevoegdheid draagt, is een expliciete doelstelling in het horizontaal plan samenleven. Ik coördineer de uitvoering van dat plan.

Ik wil, in cocreatie met de collega's en de actoren in het veld, op zoek gaan naar voorbeelden van sterke inclusiepraktijk en naar vernieuwende en haalbare methodes die daartoe leiden. De principes van het VN-verdrag Handicap, en inclu-sief leven realiseren voor mensen met een handicap, zijn daarbij mijn uitgangs-punt. Daarnaast heeft ook de Vlaamse overheid als werkgever een belangrijke voorbeeldrol op te nemen.

Vanuit mijn bevoegdheid Bestuurszaken zorg ik voor een kader van ondersteunen-de maatregelen voor personeelsleden met een handicap en ook voor mensen met een chronische ziekte. Daarin zitten onder andere vervat: gespecialiseerde job-coaching, gespecialiseerde vorming voor teams, ergonomische hulpmiddelen – ook voor thuiswerk –, aangepast arbeidsgereedschap, gespecialiseerde software voor blinde en slechtziende personeelsleden, tussenkomsten voor aangepast vervoer en immateriële werkafspraken.

De maatregelen die nodig zijn, worden vastgelegd in een integratieprotocol, dat jaarlijks geëvalueerd en bijgestuurd wordt. Ik maak hiervoor een centraal budget vrij voor rendementsondersteuning van 530.000 euro per jaar.

De aanpak zit goed, maar tegelijkertijd is de ambitie groter dan wat we tot nu toe realiseren. De Vlaamse overheid moet nog meer een inclusieve en diverse werkgever worden en meer mensen met een handicap – naast ook andere groepen – aantrekken.

Wat het grensoverschrijdend gedrag betreft: het rapport legt pijnlijk bloot dat mensen met een handicap extra kwetsbaar zijn voor ongewenst seksueel gedrag en geweld. Ik ben me zeer bewust van die problematiek en van het feit dat het vaak onder de radar blijft, zowel op als buiten de werkvloer. De gevolgen voor slachtoffers met een handicap zijn niettemin heel ernstig. Het is een fenomeen dat we niet kunnen accepteren. Binnen het actieplan seksueel geweld, dat mijn collega Demir coördineert, heb ik me daarom expliciet geëngageerd om dit probleem uit de schaduw te halen.

Het onderzoek dat mijn voorgangster, mevrouw Homans, liet uitvoeren naar de ervaringen van vrouwen met een handicap, bracht schrijnende verhalen van misbruik aan het licht, en zij formuleerde zinvolle aanbevelingen voor het beleid. Cruciaal is dat we de groep, via sterke educatie, empoweren in het leren kennen en trekken van grenzen. We moeten hun inzicht geven en wapenen tegen seksueel misbruik, de nodige tools geven om over deze onderwerpen te kunnen praten.

In lijn met deze aanbeveling uit het onderzoek heb ik, als eerste stap, een onderzoeksvraag gelanceerd rond het aanbod en de kwaliteit van relationele en seksuele vorming voor jongeren met een beperking in het onderwijs en het bijzonder onderwijs.

Daarmee is de kous niet af. Het komende jaar wil ik verder bekijken welke bijkomende initiatieven er nodig zijn.

Tot daar enkele elementen van antwoord, mijnheer Van de Wauwer.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Dank u wel, minister.

Ik ben mij er inderdaad van bewust dat er ook door minister van Werk Crevits verschillende inspanningen gebeuren, en ook door u. Ik weet dat een inclusieve samenleving – dus ook voor mensen met een handicap – u nauw aan het hart ligt. Maar ik vond het toch relevant om ook hier in de commissie Gelijke Kansen die vraag aan u te stellen. U verwijst onder andere naar de website werkbaarwerk.be, als een voorbeeld van een initiatief dat reeds bestaat. Het is natuurlijk belangrijk dat alle werkgevers zich terdege bewust zijn van alle bestaande maatregelen. Misschien kan ernaar gekeken worden hoe zij zich daar nog meer bewust van kunnen worden, en hoe zij inspiratie kunnen putten uit de vele goede maatregelen die al bestaan.

Ik ben blij te horen wat u allemaal hebt gedaan als Vlaamse overheid, die ook een grote werkgever is. De Vlaamse overheid moet inderdaad het goede voorbeeld geven. Bedankt om dit toe te lichten. Ik hoop dat hieruit extra inspiratie kan worden geput door andere werkgevers om ermee aan de slag te gaan.

Een inclusieve samenleving moet heel breed zijn, ook op het vlak van werk. Iedereen moet toegang hebben tot werkbaar werk, maar zich daar ook vooral veilig kunnen voelen. Het is erg om vast te stellen dat zij die worden geconfronteerd met extra drempels, nog meer het slachtoffer zijn van grensoverschrijdend gedrag en pesterij.

Minister, uw antwoord was duidelijk. Ik heb geen bijkomende vragen. We zullen dit verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Mijnheer Van de Wauwer, de problematiek die u aanraakt, is een heel belangrijk aandachtspunt op de arbeidsmarkt. Daar begint natuurlijk de belangrijkste opmerking en dat is dat dit betrekking heeft op het beleidsdomein Werk en ook Welzijn.

Minister, dit zijn niet uw bevoegdheden. Het rapport handelt bovendien hoofdzakelijk over de private arbeidsmarkt en ook dat is niet uw bevoegdheid. U bent wel verantwoordelijk voor het Vlaams overheidspersoneel.

Minister, in hoeverre speelt deze problematiek binnen de Vlaamse overheid? Wat wordt er gedaan om de werkbaarheid van jobs bij de Vlaamse overheid voor mensen met een arbeidshandicap op een aanvaardbaar niveau te brengen? Kan de Vlaamse overheid vanuit haar voorbeeldfunctie bepaalde initiatieven nemen ten gunste van mensen met een arbeidshandicap om een job meer werkbaar te maken? Welke impact hebben corona en het verplicht thuiswerken gehad op het Vlaams overheidspersoneel met een arbeidshandicap, zeker op hen die nood hebben aan gespecialiseerde apparatuur en specifieke uitrustingen van hun werkpost?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: We praten vaak over verschillende doelgroepen en dat is eigen aan deze commissie en de bevoegdheden. De groep van mensen met een handicap verdient terecht een plaats in de aandacht van de commissie.

Mijnheer Tommelein, ik heb daarjuist proberen uit te leggen dat er verschillende sporen zijn over hoe we als Vlaamse overheid inspelen op een aantal elementen die dat wat meer inhoud geven. We zijn op dit moment bezig met het actualiseren van de Talentenbank van de Vlaamse overheid met kandidaten met een handicap of chronische ziekte, zodat de mensen die daarin zitten, effectiever kunnen worden gebruikt voor de invulling van de voorbehouden betrekkingen. Een ander spoor is dat we zeventig jobstudenten rekruteren en ondersteunen met een handicap of chronische ziekte bij de Vlaamse overheid. Dat is een specifieke doelstelling die we hebben.

We zijn ook bezig met de implementatie van een vernieuwde tool over redelijke aanpassingen bij selecties op grond van een handicap en chronische ziekten. De tool kwam tot stand in samenwerking met Selor, Unia, Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP) – dat is de belangenorganisatie voor mensen met een handicap – en Hudson.

De Dienst Diversiteitsbeleid heeft de Vlaamse overheid breed bevraagd over de noden aan een tolk Vlaamse gebarentaal en de mogelijkheden voor een aanstelling van eigen huistolken. Dat zijn enkele elementen ter concretisering van wat ik daarstraks al heb opgesomd over hoe we als Vlaamse overheid een heel actieve rol proberen te spelen voor deze kwetsbare groep mensen, die terecht een volwaardige plaats verdienen op de arbeidsmarkt, maar natuurlijk binnen een kader van werkbaar werk dat ook voor hen concreet kan zijn en hen kan toelaten zich zoveel mogelijk te emanciperen en deel te zijn van de samenleving.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Minister, ik heb alles gezegd wat ik moest zeggen. Bedankt voor uw inzet. Ik vond het toch relevant om dit probleem binnen Gelijke Kansen aan te kaarten. Mijnheer Tommelein, als ik u gerust kan stellen, we zullen dat zeker ook bij de ministers van Welzijn en Werk opvolgen.

De voorzitter: Mijnheer Van de Wauwer, u moet zich niet verantwoorden. We hadden uw vraag om uitleg ontvankelijk verklaard. Maar we zijn blij met de bijkomende cursus die we hebben gekregen.

De vraag om uitleg is afgehandeld.